

Helene Filstad Jakobsen

**Tverrfaglig samarbeid mellom
barneverntjenesten og politi i
forbindelse med tilrettelagte avhør**

**Aktørenes ansvar og rolle i saker som omhandler vold mot
barn i nære relasjoner**

Forord

Denne masteroppgaven har gitt meg mulighet til å fordype meg i et tema som jeg syntes det er viktig å belyse, nemlig tverrfaglig samarbeid mellom politi og barneverntjenesten i saker som omhandler vold mot barn i nære relasjoner. Jeg har med dette fått muligheten til å tilegne meg mer kunnskap på dette feltet som jeg vil ha nytte av når jeg skal arbeide med barn i vanskelige livssituasjoner. Det har vært en spennende, lærerik og krevende prosess.

Jeg ønsker å rette en stor takk til veilederen min Monica Kjørstad som har gitt gode råd, vært motiverende og behjelpelig under denne skriveprosessen. I tillegg vil jeg takke mine åtte informanter som sa seg villige til å stille opp i intervju og dele sine opplevelser og erfaringer med meg. Uten dere ville denne oppgaven ikke blitt til. Jeg har lært mye av dere, som jeg ikke kunne lært på annet vis.

Tusen takk til mamma for at du har heiet på meg, gitt meg gode tilbakemeldinger og motiverende ord.

Sist, men ikke minst, en stor takk til min kjære samboer Sigurd for motivasjon og tålmodighet med meg under denne skriveprosessen. Du er best!

Oslo, 15 mai 2018

Helene Filstad Jakobsen

Sammendrag

Denne oppgaven handler om det tverrfaglige samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi, og deres ansvarsområder og roller i saker som omhandler vold mot barn i nære relasjoner. Der barn lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling har barneverntjenesten og politi et spesielt ansvar som samfunnsaktører å gripe inn og ivareta barnets beste.

Problemstillingen i denne oppgaven er derfor hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politi i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn, og hva et fungerende tverrfaglig samarbeid betyr for ivaretagelsen av barnet.

Jeg har benyttet semistrukturerte livsverdensintervjuer innenfor en fenomenologisk tilnærming som metode for datainnsamlingen. Til sammen åtte intervjuer, derav fire i politiet, tre i barneverntjenesten og en fra barnevernvakten utgjør informantene mine. Målet har vært å undersøke informantenes egne erfaringer og opplevelser knyttet til det tverrfaglige samarbeidet.

Funnene mine viser at tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politi oppleves som kompleks og utfordrende på flere områder. Ulikt lovverk og ulike holdninger til vold og anmeldelse syntes å være en årsak til at samarbeidet oppleves som vanskelig. I tillegg er ulik problemforståelse og kunnskap til hva som betegnes som vold andre årsaker til at samarbeidet oppleves som vanskelig. Jeg argumenterer derfor for at kommunikasjon og tillit er vesentlige forutsetninger for å lykkes med nødvendig kunnskapsdeling i det tverrfaglig samarbeid. Mye tyder på at tilliten blir satt på prøve grunnet manglende problemforståelse om hverandres oppgaver i saker der for eksempel politiet viser til at barneverntjenesten starter undersøkelser uten å involvere politiet. Barnehusene som er underlagt politiet, har gitt gode muligheter for felles målsetting og problemforståelse og dermed bedre betingelser for et tverrfaglig samarbeid. Potensialet er likevel en bedring av faste rammer og retningslinjer for samarbeidet, som kan bidra til at aktørene har en klar forestilling om ansvarsfordelingen i samarbeidet. Jeg diskuterer derfor viktigheten av avklarte forventninger til hverandres roller gjennom økt profesjonskunnskap og kunnskapsdeling for å skape en felles problemforståelse mellom aktørene. Dette for å lykkes med nødvendig ivaretagelse av barnet i dette samarbeidet.

Abstract

This thesis investigates the interdisciplinary collaboration between the Child Care services and the Police and their responsibilities and roles in cases of child violence in family relations. When children live under conditions that might danger their health and development, the responsibility, on behalf of the Norwegian community, is in the hands of the Child Care services and the Police to ensure the best interest of the child. The research question is what promotes or inhibits the interdisciplinary collaboration between the Child Care services and the Police in cases of child violence. And more specific, how the collaboration related to forensic interviews with the child ensures the best interest of the child.

I use semi structured in-depth interviews within a phenomenological approach as research method. My study consists of eight informants, four from the Police, three from the Child Care services and one from the Child Emergency centre. Exploring the informants' own experiences and their views on the interdisciplinary collaboration was my main focus.

My results show that the interdisciplinary collaboration between the Child Care services and the Police is known to be complex and challenging for the parties. Different laws and legislation, and different attitudes towards what defines violence often complicate the collaboration. Also, differences in their interpretation of the problem and knowledge on child violence and how to ensure the child best interest influence the collaboration. I therefore argue communication and trust to be significant to ensure necessary knowledge sharing in interdisciplinary collaboration. Especially trust is challenged when lacking a common understanding of the problem and mutual interpretations on how to resolve it. For instance, the Police explain that the Child Care services start their own investigation by talking to the child without involving the Police. The «Child Houses», being part of the Police services, provide better opportunities to reach common ground regarding mutual goals and common understanding of the problem and consequently, better terms for interdisciplinary collaboration. However, the potential is in improved rules and regulations for the collaboration to clarify different responsibilities and roles. Hence, I discuss the importance of clarifying expectations related to the roles of respectively the Child Care service and the Police through increase knowledge sharing. Only then the parties would gain necessary

knowledge about each others profession to ensure common knowing on problem solving. This is critical to safeguard the children and ensure their best interest in heart.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
ABSTRACT	4
1.0 INNLEDNING	8
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA OG PROBLEMSTILLING.....	9
1.2 FNS BARNEKONVENSJON OG NASJONALT LOVVERK	10
1.3 SENTRALE AKTØRER	11
1.3.1 BARNEVERNTJENESTEN I NORGE.....	11
<i>Bekymringsmelding</i>	11
<i>Undersøkelse</i>	12
<i>Hjelpetiltak</i>	12
<i>Akuttsituasjoner</i>	12
1.3.2 BARNEVERNVAKTEN I NORGE	12
1.3.3 POLITIETS SAMFUNNSOPPDRAG I NORGE.....	13
<i>Anmeldelse</i>	13
<i>Etterforskning</i>	13
<i>Straffereaksjoner</i>	14
1.3.4 STATENS BARNEHUS.....	14
1.4 TIDLIGERE FORSKNING	15
2.0 TEORETISK RAMMEVERK	16
2.1 VOLDENS MANGE ANSIKTER	16
2.1.1 <i>Vold i nære relasjoner</i>	17
2.1.2 <i>Skadevirkninger av vold</i>	18
2.2 HVA ER TVERRFAGLIG SAMARBEID?.....	19
2.2.1 <i>Et sosialpsykologisk perspektiv på tverrfaglig samarbeid</i>	19
2.2.2 <i>Samarbeidskompetanse</i>	21
2.2.3 <i>Kunnskapsdeling og kunnskapsgrenser</i>	22
2.3 FELLES MÅL OG FELLES PROBLEMFORSTÅELSE	23
2.4 RELASJONER I TVERRFAGLIG SAMARBEID	24
2.4.1 <i>Kommunikasjon</i>	24
2.4.2 <i>Respekt</i>	25
2.4.3 <i>Tillit</i>	25
<i>Oppsummering av teorikapittelet</i>	26
3.0 METODE	26
3.1 VALG AV FORSKNINGSDESIGN.....	27
3.2 FENOMENOLOGISK PERSPEKTIV	27
3.3 SEMISTRUKTURERT LIVSVERDENSINTERVJU	28
3.4 UTVALG OG REKRUTTERING AV INFORMANTER	28
3.4.1 <i>Presentasjon av informanter</i>	30

3.6	UTARBEIDING AV INTERVJUGUIDE.....	31
3.7	GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE.....	31
3.8	ANALYSEARBEIDET	32
3.8.1	<i>Transkripsjon av datamaterialet.....</i>	33
3.8.2	<i>Persontentrerte analytiske tilnærminger.....</i>	33
3.8.3	<i>Helhetsinntrykk og sammenfatning av meningsinnhold.....</i>	34
3.8.4	<i>Koder, kategorier og sortering.....</i>	34
3.9	METODEREFLEKSJONER	35
3.9.1	<i>Metodekritikk.....</i>	36
3.10	ETISKE VURDERINGER.....	38
4.0	ANALYSE OG DRØFTING AV FUNN.....	38
4.1	TVERRFAGLIG SAMARBEID GJENNOM PROFESJONSKUNNSKAP.....	39
4.2	FELLES MÅL OG PROBLEMFORSTÅELSE	46
4.2.1	<i>Felles forståelse av å snakke med barna.....</i>	53
4.3	ULIKE HOLDNINGER TIL VOLD OG ANMELDELSE.....	57
4.3.1	<i>Ulike forståelser av barnets beste.....</i>	64
4.4	SAMARBEID PÅ BARNEHUSENE	69
5.0	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON.....	74
	AVSLUTTENDE REFLEKSJON.....	77
	LITTERATURLISTE.....	79
	VEDLEGG 1: NSD, PERSONVERNOMBUD FOR FORSKNING	83
	VEDLEGG 2: PROSJEKTBEKRIVELSE.....	85
	VEDLEGG 3: SAMTYKKESKJEMA	87
	VEDLEGG 4: INTERVJUGUIDE POLITIET.....	88
	VEDLEGG 5: INTERVJUGUIDE BARNEVERN TJENESTEN/BARNEVERN VAKTEN	91

1.0 INNLEDNING

Alle barn har rett til trygge og gode liv med mulighet til å bli sett, delta og utvikle seg i sitt oppvekstmiljø (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014, s. 9). Vold og overgrep mot barn er imidlertid et betydelig samfunns- og folkehelseproblem. Det er vanskelig å fastslå omfanget av vold i nære relasjoner fordi forståelsen og definisjonen av vold i nære relasjoner endrer seg over tid og mørketallene er store. Omfangsundersøkelser gjennomført de siste årene anslår at mellom 75 000 og 150 000 personer årlig utsettes for vold i nære relasjoner i Norge (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 11). Dette er derfor et svært aktuelt tema og bekjempelse av vold og overgrep er ikke en privatsak. Alle som møter barn og unge i sitt daglige virke har imidlertid et ansvar for å se og fange opp disse barna (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014, s. 9).

For å ivareta barn som utsettes for vold er det derfor barneverntjenesten og politiet som hver for seg og i samarbeid skal fange opp, beskytte og ivareta barna. Denne oppgaven retter derfor søkelyset mot den kommunale barneverntjenesten og politiets tverrfaglige samarbeid i saker som omhandler vold mot barn i nære relasjoner. En rekke lover, instruksjer og politiske føringer ivaretar hvilket ansvar og oppgaver barneverntjenesten og politiet har når barn er utsatt for vold (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014, s. 33).

Barneverntjenestens oppgaver og ansvar er definert i barnevernloven og formålet med barnevernloven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Samtidig skal barneverntjenesten bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013a, s. 118). Barneverntjenesten er pliktet gjennom lovverket å samarbeide med andre aktører når dette kan bidra til å løse oppgaver i saker som omhandler vold mot barn (Barnevernloven, 1992, § 3-2).

For å lykkes i arbeidet med å bekjempe vold og overgrep mot barn og unge er samarbeid mellom barneverntjenesten og politiet helt avgjørende (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014, s. 31). Statens barnehus er underlagt politiet og har som formål å ivareta barn og unge som er utsatt for vold gjennom bred og tverrfaglig kompetanse (NOU 2017:12, s. 98). Politiet har ansvar for tilrettelagte avhør av barn ved barnehusene som

har til hensikt å opplyse en sak på bakgrunn av innholdet i en politianmeldelse (Gamst, 2017, s. 38). I 2017 ble over 6000 barn avhørt ved barnehusene i Norge, og antall tilrettelagte avhør av barn har økt kraftig de siste tre årene. Noe av årsaken kan være at barnehusene i større grad fanger opp tilfeller som tidligere gikk under radaren (Sættem, sitert i Nordli & Klausen, 2018). Ifølge Lyngstad hentet fra Nordli & Klausen (2018) er tilrettelagte avhør en voldsom opplevelse for barn, og dermed har barnehusene blitt et viktig tilbud fordi det foregår på barnets premisser og samler fagfolk som er opptatt av barnet beste. Et tilrettelagt avhør skal sikre at etterforskningen og straffeforfølgningen i saker der vitne eller fornærmede er barn, gjennomføres på en måte som tar hensyn til barnets sårbarhet (Gamst, 2017, s. 38).

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Bakgrunn for valg av tema er at jeg har et stort engasjement for barn og unge, og er opptatt av at alle barn og unge har rett til en trygg og forutsigbar oppvekst. Dette er et alvorlig tema, og tyngst av alt er det selvsagt for barna som lever med vold i sin hverdag. Forskning viser med all tydelighet at barn som blir utsatt for vold i nære relasjoner påvirkes negativt av volden, både på kort og lang sikt. At et barn utsettes for vold i familien vil gi en økt risiko for psykiske og atferdsmessige problemer (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013b, s. 15). Mitt mål med studiet er et ønske om mer kunnskap om hvordan samfunnsaktører som barneverntjenesten og politi samarbeider i saker som omhandler vold mot barn, og hvordan dette samarbeidet resulterer i nødvendig ivaretagelse av barnet.

Problemstillingen i denne oppgaven er derfor som følger:

Hva fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politi i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn, og hva et fungerende tverrfaglig samarbeid betyr for ivaretagelsen av barnet?

I mine analyser vil hva det tverrfaglige samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet betyr for ivaretagelsen barnet bli belyst, med fokus på aktørenes rolle og ansvar i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn ved barnehusene.

Oppgaven er organisert ved at jeg først presenterer FNs barnekonvensjon og nasjonale lovverk for samarbeidet mellom aktørene. Deretter vil sentrale aktører bli presentert som i

denne forbindelse er politi, barneverntjenesten, barnevernvakten og Statens barnehus. Avslutningsvis i dette kapitlet vil tidligere forskning som er relevant for denne oppgaven bli belyst.

1.2 FNs barnekonvensjon og nasjonalt lovverk

Norge har gjennom FNs barnekonvensjon forpliktet seg til å beskytte barn mot alle former for fysisk og psykisk vold, mishandling, forsømmelse eller at barnet blir utnyttet av foreldrene og andre omsorgspersoner. Dette skal ivaretas gjennom lovmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak i Norge (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2014, s. 20). Alle beslutninger som angår barn foretatt av myndigheter og organisasjoner skal være til barnets beste (FNs barnekonvensjon, 1989, artikkel 3).

Barneverntjenesten og politiet har ulike lovverk og ansvarsområder. Barneverntjenesten har ansvar for hva som er barnets beste mens politi, i tillegg til å ivareta barnets trygghet, må forholde seg til straffeprosessuelle prinsipper i etterforskning av en mulig straffesak (Edvardsen & Mevik, 2014, s. 318). Dermed har profesjonene ulike utgangspunkt for sitt arbeid med barn som blir utsatt for vold i nære relasjoner.

Regjeringen er opptatt av å tydeliggjøre de ulike forpliktelsene i arbeidet mot vold og overgrep. I 2017 ble det dermed gitt retningslinjer for samarbeidet mellom politi og barnevern ved mistanke om vold og seksuelle overgrep. Innholdet i retningslinjene er anbefalinger om samarbeidsformer på organisasjonsnivå og anbefalinger om fremgangsmåter ved ulike handlingsforløp som skjer i praksis. Målet er at ansvaret for å forebygge og bekjempe vold mot barn skal være fastsatt, tydelig og lederforankret på alle forvaltningsnivåer (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 20-21).

I Politiloven § 2 fremgår det at politiet skal samarbeide med andre myndigheter som er tillagt oppgaver som berører politiets virkefelt dersom det ikke er gitt regler som hindrer dette (Politiloven, 1995). Politiets ansvarsområde er derfor å etterforske og å straffe gjerningspersonene.

I Barnevernloven § 3-2 står det at barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer. Barneverntjenesten skal samarbeide med andre forvaltningsnivåer og sektorer når dette kan bidra til å løse barneverntjenestens pålagte oppgaver (Barnevernloven, 1992). Barneverntjenestens ansvarsområde er dermed å ivareta barnets beste og barnets interesser.

I henhold til tidligere beskrevet lovverk i både politi og barneverntjenesten plikter de å samarbeide med andre aktører når dette kan bidra til å løse oppgaver. Det betyr at barneverntjenesten og politiet er forpliktet gjennom deres lovverk til å samarbeide med hverandre i saker som omhandler vold mot barn. Dette krever innsats fra begge profesjoner for å sikre at volden opphører og at barnet får nødvendig hjelp og støtte til rett tid.

1.3 Sentrale aktører

I denne oppgaven er aktørene som omtales barneverntjenesten, barnevernvakten, politi og Statens barnehus. Jeg vil starte med å gjøre en presentasjon av de her for å skape en forståelse for hvilke oppgaver og roller de ulike aktørene har i saker hvor barn er utsatt for vold i nære relasjoner.

1.3.1 Barneverntjenesten i Norge

Barnevernets oppgaver og ansvar er nedfelt og regulert i (Barnevernloven, 1992).

Barnevernloven sier at hver kommune skal ha en administrasjon med en leder som har ansvar for oppgaver etter loven. Administrasjonen i hver kommune skal utføre det daglige løpende arbeid, herunder gi råd og veiledning, treffe vedtak i henhold til loven, forberede saker for behandling i fylkesnemnda, iverksette og følge opp tiltak (Barnevernloven, 1992, § 2-1). De barnevernfaglige oppgaver som jeg anser som mest relevante for min forskning er som følger:

Bekymringsmelding

Dersom man er bekymret for et barn eller har mistanke om at et barn blir utsatt for vold eller omsorgssvikt er det viktig å varsle barneverntjenesten. Når barneverntjenesten mottar opplysninger hvor det er mistanke om vold eller annen omsorgssvikt har barneverntjenesten inntil 1 uke på seg til å vurdere meldingen (Barnevernloven, 1992, § 4-2).

Undersøkelse

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak, skal barneverntjenesten snarest undersøke forholdet. Undersøkelsen skal gjennomføres slik at den på minst mulig måte skader de berørte og den skal ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier. Foreldrene eller den barnet bor hos kan ikke motsette seg at en undersøkelse blir gjennomført ved besøk i hjemmet (Barnevernloven, 1992, §4-3).

Hjelpetiltak

Et viktig element i barneverntjenestens arbeid er å kunne sette i gang hjelpetiltak for å ivareta lovens mål om å sikre at barn og unge får nødvendig hjelp (Barnevernloven, 1992, §1). Barneverntjenesten kan iverksette hjelpetiltak når barnet på grunn av foreldrene, andre omsorgspersoner eller av andre grunner har særlig behov for det. Hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien (Barnevernloven, 1992, §4-4).

Akuttsituasjoner

Akutte situasjoner i barneverntjenesten omfatter oftest situasjoner der familiene og barna har det svært vanskelig og er i en særlig sårbar og kritisk livssituasjon. Akutte situasjoner kan handle om vold i hjemmet, slik at barnets situasjon og omsorg blir så dårlig at den er skadelig, eller at barnet er utsatt for fare (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 249). Dersom det er fare for at et barn blir vesentlig skadelidende ved å forbli i hjemmet kan barnevernadministratorens leder eller påtalemyndigheten uten samtykke fra foreldrene beslutte umiddelbare og midlertidige vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet (Barnevernloven, 1992, §4-6). Mange akuttsituasjoner oppstår utenom vanlig kontortid. Derfor er barneverntjenesten avhengig av et godt samarbeid med andre aktører som politi og barnevernvakten for å finne alternative løsninger for barnet i den akutte situasjonen (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 249).

1.3.2 Barnevernvakten i Norge

Barnevernvakten er barneverntjenestens akuttberedskap. Primæroppgavene til barnevernvakten er å bistå barn, unge og familier i akutte situasjoner og kriser. Barnevernvaktene er ulikt organisert i Norge. Enkelte tar kun i mot akutte henvendelser og åpner når barneverntjenestens kontor stenger. Det vil si at de er tilgjengelige på kveldstid, i helger og på helligdager. Andre er åpne på dagtid og tar også i mot og følger opp

bekymringsmeldinger. Alle tiltakene barnevernvakten iverksetter er hjemlet i lov om barneverntjenester i likhet med barneverntjenesten (Barnevernvakten, udatert).

1.3.3 Politiets samfunnsoppdrag i Norge

Politiets samfunnsoppdrag er å skape trygghet i befolkningen gjennom å forebygge og bekjempe kriminalitet. Dette krever at politiet alene eller sammen med andre aktører arbeider langsiktig, strategisk og målrettet og er tilgjengelige og synlige tilpasset lokalsamfunnets behov. Politiet er også en sentral aktør i det sivile samfunnets beredskap mot ulykker, naturkatastrofer og terroranslag. For å sikre et trygt samfunn for alle norske borgere må hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap integreres i alle deler av samfunnet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2011). Vold mot barn er en straffbar handling og politiets ansvar. Politiet har derfor en sentral rolle når barn opplever vold i hjemmet, ikke minst gjennom å melde i fra til barneverntjenesten hvis det finnes grunn til å tro at barnet er utsatt for vold eller annen omsorgssvikt (Øverlien, 2012, s. 160). Politiet er også pliktet til å melde i fra til barneverntjenesten når det dreier seg om vold i nære relasjoner når det gjelder barn under 18 år (Øverlien, 2012, s. 171). Etterforskning av alle straffbare handlinger er ivaretatt i Straffeprosessloven (1981) med lovbestemte retningslinjer for anmeldelse, etterforskning og straffeutmåling:

Anmeldelse

En anmeldelse av straffbare handlinger skal leveres til politiet. Det betyr at en anmeldelse vedrørende mistanke om vold mot barn kan foretas av barneverntjenesten. Det gjelder også privatpersoner som er blitt kjent med mulige straffbare forhold. Politiet er ansvarlig for å følge opp sakene (Straffeprosessloven, 1981, § 223).

Etterforskning

Politiet har ansvar for nødvendig etterforskning av straffbare handlinger. Etterforskningen kan være en følge av en anmeldelse eller andre omstendigheter som gir rimelig grunn til å anta at det foreligger straffbare forhold. Målet med etterforskningen er å skaffe nødvendige opplysninger for å avverge eller stoppe straffbare handlinger. Ved etterforskning av vold mot barn vil tilrettelagte avhør av barn være en viktig del av politiets etterforskning. Dette for å

innhente nødvendige bevis og avklare spørsmål om straffeskyld (Straffeprosessloven, 1981, § 224-226).

Straffereaksjoner

Dersom politiet fremlegger nødvendige bevis, og det er god grunn til å anta at det er foretatt en straffbar handling, skal politiet fremlegge saken for en domstol. Domstolen avgjør hvorvidt det er grunnlag for tiltale som resulterer i en påfølgende rettsak hvor en dom avgjøres. I straffesaker som omhandler vold mot barn i nære relasjoner, er det hovedsakelig foreldrene som er gjerningspersonene, som betyr at det oftest er foreldrene som blir domfelt (Straffeloven, 2005).

1.3.4 Statens barnehus

Statens barnehus er underlagt politiet, og mandatet til barnehusene er å ivareta barnets beste og rettssikkerheten til barnet og andre involverte. Målet er å beskytte voldsutsatte barn og ikke kun det strafferettslige sporet ved å straffe gjerningspersoner (NOU 2017:12, s. 97). De ansatte har høy barnefaglig kompetanse og skal bidra til en mer samordnet og helhetlig ivaretagelse av barnet ved hjelp av de ulike faglige etatene i ett hus (Gamst, 2017, s. 48). Tilrettelagte avhør av barn foretas i barnehusene. Her skal barna og andre involverte ha god oppfølging og behandling slik at avhørsleder får et godt grunnlag for sine beslutninger (Gamst, 2017, s. 48). Barnehusene har i tillegg ansvar for kartlegging, behandling og oppfølging av de som har vært til tilrettelagt avhør. Barnehusenes etablering har gitt en økt oppmerksomhet på det tverrfaglig samarbeid mellom politi og barnevern (NOU 2017:12, s. 98). Politiet gjennomfører de tilrettelagte avhørene mens ansatte ved barnehuset og barneverntjenesten gis anledning til å følge avhørene på videolink, i tillegg til at de deltar på samrådsmøter, formøter og ettermøter sammen med politiet. Barnehuset skal ivareta oppfølging av barnet etter avhør tilpasset barnets behov til enhver tid, gjennom kortere eller lengre behandling og oppfølging, enten direkte på barnehuset eller gjennom relevant lokal hjelpeinstans der barnet bor (Gamst, 2017, s. 49). Det er 11 barnehus i Norge (NOU 2017:12, s. 97).

1.4 Tidligere forskning

Jeg har forsøkt å finne nyere og aktuell litteratur som omhandler det tverrfaglige samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i forbindelse med tilrettelagte avhør. Jeg har gjort flere søk, og det finnes mye generell litteratur om tverrfaglig samarbeid, men jeg har ikke funnet så mye om det spesifikke samarbeidet jeg er ute dette. Jeg har imidlertid funnet en forskningsrapport som er relevant for mitt prosjekt. Den heter ”Barn i krise” og er skrevet av Vorland og Skjørten i 2017. Rapporten tar for seg politiet og barneverntjenestens oppfatninger av samarbeidet fra en sak om vold mot barn i familier er gjort kjent eller anmeldt og frem til tilrettelagte avhør av barn. De har intervjuet 38 personer som har delt sine erfaringer fra samarbeidet mellom etatene.

Rapporten viser til at politiet opplever det som uheldig for samarbeidet at partene kjenner for lite til hverandres lovverk og rammebetingelser. Dette vanskeliggjør arbeidet når de skal avklare og fordele oppgaver seg i mellom. Politiet er avhengig av informasjon og at barneverntjenesten melder saker. Rapporten viser også til lokale variasjoner om hvorvidt barneverntjenesten tar kontakt med politiet for åpne drøftelser om en eventuell politianmeldelse. Politiet etterlyser klarere rammer og rutiner for å påse at aktuelle familievoldssaker meldes fra barnevernets side. Politiet tar også til ordet for bedre kunnskap og forståelse av hverandres arbeidsfelt og metoder for å unngå problemer som vanskeliggjør politiets etterforskende arbeid, og mulige samarbeidskonflikter mellom etatene. På bakgrunn av dette argumenteres det for tilrettelegging for at barneverntjenesten får økt kunnskap om og forståelse av politiets ansvar og oppgaver og tilsvarende at politiet har god kjennskap til barnevernets mandat og ansvarsområder. Bedre kjennskap kan føre til at tilliten mellom etatene i samarbeidet frem mot tilrettelagte avhør blir styrket (Vorland & Skjørten, 2017, s. 167).

Rapporten synliggjør også stadige dilemmaer i avgjørelser om, og eventuelt når, barneverntjenesten skal sende en politianmeldelse i familievoldssaker. Familiens tillit til barneverntjenesten kan settes på prøve ved en politianmeldelse. Barnevernets videre arbeid kan også bli problematisk dersom saken henlegges av politiet. I barnevernets arbeid er det viktig med et godt samarbeid med familien. Derfor blir ikke alle saker politianmeldt, men

heller velger barnevernet å prøve ut egne metoder for å bedre familiens situasjon før en eventuell anmeldelse. Holdningene til når en politianmeldelse skal sendes varierer mellom kontorer og også innenfor ett og samme kontor. Barneverntjenesten forklarer at de har fått en ny giv i samarbeidet med politiet etter at de nye forskriftene av 2015 for tilrettelagte avhør ble iverksatt. Barnevernansatte hevder å ha større forståelse for politiets oppgaver i familievoldssaker i dag, og de er positive til å dele opplysninger og dokumenter med politiet. Åpenhet blir trukket frem som styrkende i samarbeidet mellom etatene. Saksbehandlerne i barnevernet ser det som svært positivt at deres etat er aktivt deltakende i politiets arbeid med tilrettelagte avhør ved Statens barnehus. Politiet og barnevernet viser til positive erfaringer med formøter, samrådsmøter og oppsummerende møter i etterkant av tilrettelagte avhør (Vorland & Skjørten, 2017, s. 167).

Rapporten konkluderer med at økt kunnskap og bedre forståelse for hverandres ansvar og oppgaver er viktig for samarbeidet, og det kan bidra til å påvirke tilliten mellom aktørene frem mot tilrettelagte avhør. Etersom mitt prosjekt tar for seg hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid vil rapporten være med å belyse ulike forhold i min analyse som jeg finner relevant for det tverrfaglige samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi.

2.0 TEORETISK RAMMEVERK

I dette kapitlet presenteres det teoretiske grunnlaget for oppgavens problemstilling. Først vil jeg imidlertid presentere hva vold er, og hvorfor forskere argumenterer for at vold tar flere former enn fysisk vold mot barn i nære relasjoner. En utvidet forståelse av vold vurderes videre mot mulige konsekvenser og skadevirkninger på et barn. Målet er å problematisere hvor alvorlig det er for et barn å bli utsatt for vold. Deretter vil jeg se på det teoretiske rammeverket som belyser tverrfaglig samarbeid på ulike måter, som vil være med å forklare og belyse hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politiet i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn.

2.1 Voldens mange ansikter

Vold sees og defineres i de fleste sammenhenger som bruk av fysisk makt for å skade andre. Forståelsen av begrepet vold i nære relasjoner er derimot mer omfattende og omhandler mye

mer enn fysisk vold. Isdal (2018, s. 38) beskriver vold som relasjonelle handlinger, det vil si handlinger mellom mennesker, hvor vold defineres som handlingens maktutøvelse heller enn begrenset til noen former for vold. Vold definerer han derfor som enhver handling som skader, smerter, skremmer eller krenker og får denne personen til å gjøre noe/eller slutte å gjøre noe mot sin vilje (Isdal, 2018, s. 39).

Isdal opererer med fem voldstyper: Fysisk vold, seksuell vold, materiell vold, psykisk vold og latent vold. Fellesnevneren er påvirkningen gjennom å påføre noen andre vondt. Fysisk vold defineres som bruk av enhver form for fysisk makt som gjennom at den smerter, skader, skremmer og krenker, påvirker et annet menneske til å slutte å gjøre noe det vil eller gjøre noe mot sin vilje. Fysisk vold inkluderer et vidt spekter av handlinger fra det å holde, dytte, slå, riste, spark og klype, og med ytterste konsekvens drap (Isdal, 2018, s. 47).

Psykisk vold handler om å skade, skremme, krenke eller true uten at den er direkte fysiske i natur (Isdal, 2018, s. 51). Det kan være direkte trussel, indirekte trussel, ydmykende atferd, kontroll, isolering og emosjonell vold. Felles er at dette også må betegnes som vold og som handlinger innenfor et nært forhold som skaper avstand og ødelegger kjærlighet (Isdal, 2018, s. 51).

2.1.1 Vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner er et stort felt som omfatter ulike former for vold. Det er ikke et ensartet fenomen og kan derfor ikke defineres på en bestemt måte. I all hovedsak handler vold i nære relasjoner om familievold eller vold i hjemmet. Familien og hjemmet er det stedet hvor de fleste barn opplever trygghet og beskyttelse. Hjemmet skal være selve fundamentet i et barns liv og der barnet skal være aller tryggest. Slik er det dessverre ikke for alle barn. Tvert imot er hjemmet for noen barn forbundet med et farlig sted å være (Gamst 2017, s. 99). Vold mot barn skjer oftest ved at de som står barnet nærmest svikter og bryter tilliten til barnet. Barnet blir ekstra sårbar fordi barnet er avhengig av sine omsorgspersoner og avhengig av at andre personer griper inn. Vold mot barn i hjemmet kan imidlertid ofte være tabubelagt og forbundet med fortielse, skam og skyld. Terskelen for å gripe inn i andres familier er også høy og mange barn lider dermed i stillhet bak hjemmets vegger (Gamst 2017, s. 99). Vold i nære

relasjoner har noen andre kjennetegn enn andre former for vold. Konsekvensene blir mer omfattende og dyptgripende når voldsutøvelse er i nære relasjoner (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013a, s. 26). Det er imidlertid en fare ved å fokusere på skadenes omfang og mindre på de psykologiske og sosiale forholdene barnet lever under. Ut i fra barnets perspektiv handler volden ofte om det psykologiske presset og om barnets følelsesmessige utrygge og uforutsigbare familiesituasjon. Det dreier seg derfor om å beskytte barnet og rette fokus mot familiens begrensninger og omsorgsrolle (Gamst, 2017, s. 100).

2.1.2 Skadevirkninger av vold

Når barn utsettes for stressfylte påkjenninger og traumeopplevelser i form av vold og overgrep påvirkes hjernen. Gamst (2017, s. 120) beskriver hvordan nyere nevrobiologisk forskning har vist at hjernen er plastisk og foranderlig i forhold til ytre påvirkninger. Hjernens tilpasses og utformes etter omgivelsene og er avhengig av positiv påvirkning for normal utvikling. Hjernestrukturen er påvist endret hos barn som har vært utsatt for omfattende stress, traumer og omsorgssvikt i tidlig alder (Gamst, 2017, s. 120). Barnet i en tilstand av frykt har hjernen i konstant alarmberedskap. Det vil si at ulike stresshormoner utløses og skader hjernens nerveceller direkte. Når et barn utsettes for vold eller overgrep kan disse opplevelsene påvirke hvordan hjernen fungerer. Dersom et barn som har vært utsatt for relasjonelle traumer støttes inn i en ny positiv livssituasjon, så kan skadene reduseres. Barna vil imidlertid trenge rikelig med positive opplevelser i en helingsprosess som reorganiserende på de dype delene av hjernen (Gamst, 2017, s. 120).

Dette viser hvor skadelig og alvorlig det er for barn som utsettes for vold i nære relasjoner. Det viser også at skadene som gjøres på hjernen har muligheter for reparasjon dersom barnets livssituasjon endres til det positive. Det er imidlertid helt avgjørende at barneverntjenesten og politiet har et godt tverrfaglig samarbeid slik at barn som er utsatt for vold får rett hjelp til rett tid. Dette samarbeidet er alvorlig, kritisk og helt avgjørende for barnets fremtid. Min forskning vil dermed utgjøre et viktig bidrag til mer kunnskap om det tverrfaglige samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet.

2.2 Hva er tverrfaglig samarbeid?

Samarbeidet mellom barnevernet og politiet vil være et eksempel på et tverrfaglig samarbeid. Ifølge Axelsson og Axelsson (2009, s. 104) er dette den mest komplekse form for grenseoverskridende samarbeid fordi to såvidt forskjellige profesjoner skal utvikle gode samarbeidsformer. Et tverrfaglig samarbeid handler om at ulike profesjonsutøvere har en felles oppgave eller et felles prosjekt (Willumsen, 2016, s. 39). Glavin og Erdal (2018, s. 19) hevder at tverrfaglig samarbeid ikke er et mål i seg selv, men et nødvendig middel for å nå et felles mål i arbeidet med barn og unge. Samarbeidspartnerne vil typisk være engasjert i felles beslutninger som innebærer delvis deling av andre faggruppers kunnskap og ferdigheter men også en felles forståelse av hverandres profesjoner. I fellesskap utvikler deltakerne ny kompetanse som er en sum av samarbeidspartnerens ulike bidrag og som derfor ikke kan oppnås hver for seg (Willumsen, 2016, s. 39). Gjennom diskusjoner og refleksjoner utvikles ny kompetanse i fellesskap og deltakerne representerer den tverrfaglige gruppens synspunkter og ikke bare sin egen yrkesgruppe eller tjeneste. Samarbeidspartnerne må ivareta helheten, som i denne oppgaven vil handle om å ivareta barnets beste og samarbeidsgruppen skal også kjennetegnes av å være dynamisk og foranderlig, ifølge Willumsen (2016, s. 39).

2.2.1 Et sosialpsykologisk perspektiv på tverrfaglig samarbeid

Lauvås og Lauvås (2004, s. 65) viser til at et tverrfaglig samarbeid innenfor et sosialpsykologisk perspektiv vil vektlegge rolleperspektivet. De ulike rollene som utspiller seg i et tverrfaglig samarbeid vil dermed gi et nyttig perspektiv for analyse, refleksjon og samhandling av samarbeidet. De argumenterer for at uten differensierte roller kan ikke institusjoner og sosiale strukturer fungere. Det vil si at rollene og interaksjonen mellom barneverntjenesten og politi kjennetegner det sosiale system som de som en samlet institusjon utgjør. Gjennom rollefordeling kan komplekse organisasjoner realisere sine formål og mål (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 65). Rolleinnhaverne innenfor henholdsvis politiet og barneverntjenesten skal ivareta samfunnsoppdraget. En rolle kan defineres som et sett av forventninger som er knyttet til en bestemt stilling eller funksjon og dermed forutsetningen for rollen (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 66).

I tverrfaglig samarbeid vil samarbeidspartnerne ha forventninger til hverandre om rollens innhold og utforming og ha mer eller mindre klare forventninger til egen rolle (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 66). Forventninger til for eksempel rollen som politi vil dermed fra barnevernets side inneholde krav om at kunnskap og teoretisk innsikt skal gi seg utslag i det praktiske arbeidet og i det tverrfaglige samarbeidet, og vise versa. I tillegg til faktisk kunnskap forventes det at rolleinnhaverne stiller seg ansvarlig og forpliktet til de to profesjonenes sosiale normer, tradisjon, mål og ideologi. Med dette vises det til at rolleforventningene inneholder både kunnskaps- og verdimessige elementer (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 68).

Dersom rolleinnhaveren opplever at det eksisterer uforenelige krav til ulike roller vil dette kunne føre til rollekonflikter. Dette innebærer at rolleinnhaveren står overfor et dilemma om hvilke forventninger som skal tilfredsstilles. Ifølge Stjernø sitert i (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 72) er ansatte som må samarbeide både internt og eksternt, særlig utsatt for rollekonflikter med uforenelige krav og forventninger. Ved hjelp av kommunikasjon og åpenhet rundt forventninger til en rolle vil en ha større sjanse til å komme frem til enighet om hvem som har hvilken rolle. Manglende åpenhet rundt forventninger kan imidlertid hemme samarbeidet. Rolleforventninger bør omfatte både funksjoner og plikter som tillegges rollen og den handlefrihet og de begrensninger som eksisterer. I tillegg til avklaringer om konkrete arbeidsoppgaver som rollen innebærer (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 82).

Det er likevel ikke alltid man lykkes med å komme frem til klare og entydige skillelinjer mellom rollene, ikke minst fordi verken rollene eller løsningene på problemene vil være statiske. I komplekse organisasjoner som barnevern og politi må man kunne leve med visse ”gråsoner”. Enten at funksjoner overlapper hverandre eller ikke klart tilhører den ene eller andre profesjonen (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 82). Desto viktigere er kommunikasjon omkring rollene og forventningene til dem som en kontinuerlig prosess og ikke noe som kun foretas en gang for alle. Rolleavklaring er en kontinuerlig prosess og rollene forandrer seg over tid. Det kommer til nye personer med forskjellig syn på sin profesjonelle rolles innhold, struktur og arbeidsrutiner (Lauvås & Lauvås, 2004, s. 82) og som også skal finne sin rolle innenfor de relasjoner mellom ulike roller som allerede er etablert. På mange måter vil

rolleavklaring og åpenhet rundt forventninger vise til behovet for samarbeidskompetanse for å lykkes med et tverrfaglig samarbeid.

2.2.2 Samarbeidskompetanse

Barneverntjenesten og politi må ha høy faglig kompetanse innenfor sine respektive profesjoner som samlet danner felles faglig basis for samarbeid. Det vil si uniprofesjonell kompetanse som kan kombineres og integreres på forskjellige måter. Dette forutsetter kompetanse på samarbeid i tillegg til kompetanse innenfor hver profesjon (Willumsen, 2016, s. 44). Med kompetanse menes de kunnskapene, ferdighetene og evnene som den enkelte medarbeider anvender for å utføre bestemte arbeidsoppgaver (Glavin & Erdal, 2018, s. 62). Kunnskap innenfor hver profesjon er derfor ikke nok. Kunnskap må finne sin anvendelse i praksis, noe som forutsetter læring av ferdigheter og evner til å vite hvilken kunnskap som skal benyttes når i samarbeidet (Filstad, 2016, s. 128).

Barr sitert i Willumsen (2016, s. 44) beskriver tre typer samarbeidskompetanse hvor det for det første dreier seg om felles kompetanse. Det er den kompetansen som det forventes at alle profesjonene i velferdstjenestene har. Det andre handler om komplementær kompetanse som forsterker kvaliteten til andre profesjoner. Til sist inneholder samarbeidskompetanse den kompetansen som hver profesjon behøver for å samarbeide med andre. Med dette understrekes det at hovedutfordringen er å finne en god balanse mellom den faglige kunnskap og kompetansen som er særegen for hver utdanning og profesjon og hvordan den best kan finne sin anvendelse i møte med en annen profesjons faglige kunnskap og kompetanse (Willumsen, 2016, s. 44).

Innenfor barnevern og politi er det viktig å skille mellom primæroppgaver og fellesoppgaver. De primære oppgavene til profesjonene handler om oppgaver som er nedfelt i målsetting og rammer. Det er disse primæroppgavene som skiller profesjonene fra hverandre. Da disse grensene ikke alltid er åpenbare og kan endres over tid er det viktig å bidra til å avklare hva som er den enkeltes tjenestes primæroppgave og være tydelig på dette (Willumsen, 2016, s. 45). Fellesoppgavene dreier seg om de områdene hvor flere tjenester har et ansvar. I saker som omhandler utsatte barn og unge har barnevern og politi ansvar for å forebygge og iverksette tiltak mot omsorgssvikt og mishandling. I det tverrfaglige samarbeidet skal de

aktuelle tjenestene og de ulike formene for kompetanse fungere sammen og det blir derfor viktig å synliggjøre både grenseoppganger og overlappinger for å kunne dra nytte av hverandres bidrag (Willumsen, 2016, s. 45). Ved at tjenestene gjør en slik avklaring vil det være lettere for deltakerne å se sitt eget bidrag (bidra med kunnskap og kompetanse) i sammenheng med andres og det vil også være med på å gi deltakerne mer realistiske forventninger til hverandre. Det vil være enklere for deltakerne å forstå og anerkjenne forskjeller når de kjenner hverandres kompetanse.

Proessen med å balansere ulike bidrag danner en grunnleggende dynamikk i det tverrfaglige samarbeidet og integreringen av de profesjonelles kompetanse og tjenester. Med dette ligger det muligheter for løsninger, men også potensielle konflikter. Det ligger en fare for at bidragene blir for like eller at de blir så forskjellige at det er vanskelig å integrere de (Willumsen, 2016, s. 45). Kunnskapsdeling i det tverrfaglige samarbeidet mellom politi og barnevern vil derfor ha sine utfordringer hvor en forståelse av hvordan forene typiske kunnskapsgrenser mellom to profesjoner vil være avgjørende (Carlie, sitert i Filstad, 2016, s. 132-133).

2.2.3 Kunnskapsdeling og kunnskapsgrenser

Kunnskapsdeling gir kjennskap til hverandres oppgaver og er viktig i alle former for tverrfaglig samarbeid (Willumsen, 2016, s. 45). De ulike aktørene må tilegne seg kunnskap om de andres fagområder og ansvarsområder. Likheter er ikke det som driver det tverrfaglige samarbeidet fremover og for politiet handler det om å tilegne seg faglig kunnskap som barnevernet har om for eksempel barns reaksjonsmønstre, mens barnevernet vil få faglig kunnskap om for eksempel etterforskning. Det er viktig å gjøre hverandres kompetanse tilgjengelige for de ulike aktørene og for fellesskapet. Ved å utvikle og spille på hverandres styrker vil fellesskapet samlet inneha mye kompetanse (Glavin & Erdal, 2018, s. 45).

Kunnskapsdeling handler om å utnytte den kunnskapen og kompetansen man har hver for seg har og at man gjennom tilgang til hverandres kompetanse vil utvikle samlet kompetanse innenfor ansvarsområdene. På den måten vil kunnskapsdeling gi økt kompetanse både individuelt, men først og fremst på et kollektivt og organisatorisk nivå, gjennom refleksjon, kommunikasjon og samarbeid i felles praksis (Filstad, 2016, s. 128). Carlie referert i Filstad (2016, s. 132-133) viser til kunnskapsgrenser mellom ulike profesjoner og hva som er

forutsetningen for å redusere kunnskapsgransene for vellykket kunnskapsdeling. I sin enkleste form er det kunnskapsdeling gjennom overføring direkte. Neste nivå for kunnskapsdeling er oversettelse av kunnskap mellom partene. Oversettelse handler om at kunnskapen skal skape mening for alle involverte i fellesskapet. Det ideelle og selve forutsetningen for kunnskapsdeling på tvers av kunnskapsgranser som barnevernet og politiet bør representerer transformasjon av kunnskap. Det betyr at det kunnskapen både skaper mening, men også blir akseptert og dermed at den også kan innebære endring i egen praksis (Carlie, sitert i Filstad, 2016, s. 132-133). Transformert kunnskap gjennom kunnskapsdeling mellom politiet og barneverntjenesten vil både skape en felles mening og en aksept for nødvendig kompetanse på tvers av profesjonene. Transformering av kunnskap vil derfor innebære en bedre problemforståelse og hva som er felles mål med det tverrfaglige samarbeidet.

2.3 Felles mål og felles problemforståelse

Glavin og Erdal (2018, s. 33) påpeker at felles problemforståelse og felles mål er vesentlige forutsetninger for at tverrfaglig samarbeid skal kunne fungere. En felles forståelse for vold og hvilke konsekvenser det har for barn er avgjørende (Edwardsen & Mevik, 2014, s. 320). Når barneverntjenesten og politiet har en felles målsetting vil det være lettere å finne felles metoder og strategier for å nå disse. I tillegg til fagkompetanse og felleskompetanse blir et felles verdigrunnlag viktig. I tillegg er fordelingen av oppgaver mellom de forskjellige enhetene og at enheter har delvis overlappede oppgaver en måte å utnytte hverandres kompetanse på (Heltne & Steinsvåg 2011, s 239).

Glavin og Erdal (2018, s. 33) viser også til flere betingelser for å utvikle et godt samarbeid. Den første betingelsen er trygghet i eget fag, det vil si i egen kunnskap og praktiske erfaringer. Den andre betingelsen er at tjenestene som forventes utført må stå i et realistisk forhold til eksisterende kunnskap. Videre er det hensiktsmessig at yrkesgruppene har felles forståelse av hva problemet er for å kunne oppnå en felles målsetting for det videre arbeidet (Glavin & Erdal, 2018, s. 33). Den tredje betingelsen er den opplagte forutsetningen å ha felles målsetting og en klar fordeling av ansvarsforholdene. Det er viktig at de ulike aktørene har realistiske forventninger til samarbeidet før man går inn i det. Hvis det foreligger eventuelle hindringer bør dette gjennomgås av aktørene før samarbeidet starter. Dersom alle

er villige til å være med på dette vil det være en god forutsetning for at samarbeidet lykkes (Glavin & Erdal, 2018, s. 33).

Målet med et tverrfaglig samarbeid mellom offentlige aktører som barneverntjenesten og politi er å tilby integrerte tjenester. Integrasjon handler om å samordne innsatser basert på hvert medlems spesifikke bidrag. Videre handler integrasjon om kvaliteten på det samarbeidet aktørene får til når det gjelder å oppnå felles innsats ut i fra krav fra omgivelsene (Willumsen, 2009, s. 37). Det relasjonelle vil være styrende for denne interaksjonen og hvor den relasjonelle i stor grad handler om kommunikasjon, respekt og tillit mellom partene.

2.4 Relasjoner i tverrfaglig samarbeid

Relasjonen mellom mennesker som jobber sammen i et team eller lignende vil bli påvirket av hva som kjennetegner relasjonene. Det kan være viljen til samarbeid, gjensidig tillit, respekt og kommunikasjon (San Martín-Rodríguez, Beaulieu, D'Amour & Ferrada-Videla, 2005, s. 135-136). Jeg har derfor valgt å se nærmere på begrepene tillit, respekt og kommunikasjon som viktige relasjonelle forutsetninger for et tverrfaglig samarbeid.

2.4.1 Kommunikasjon

En definisjon på kommunikasjon er at «kommunikasjon er overføring eller utveksling av informasjon gjennom et felles symbolsystem» (Kaufmann & Kaufmann, 2015, s. 395). Mer presist er kommunikasjon prosessen der en person, gruppe eller organisasjon (sender) overfører en type informasjon eller kunnskap (budskap) til en annen person, gruppe eller organisasjon (mottaker) og der mottakeren oppnår forståelse og mening av budskapet. Kommunikasjon er dermed formidling av informasjon innenfor en senders fortolkningsramme med hensikt om å overføre denne meningen til mottaker (Kaufmann & Kaufmann, 2015, s. 395).

Ifølge Raivola gjengitt av Ødegård (2016, s. 123) er kommunikasjon selve limet i alle former for samarbeid. Glavin og Erdal (2018, s. 64) beskriver tilsvarende kommunikasjon som essensen i samarbeidet. Om det dreier seg om god kommunikasjon må vurderes ut fra kvaliteten på tilbakemeldinger og den uformelle støtten til budskapet hos mottakerne som

avgjør om det oppnås et godt samarbeid. Det er derfor viktig å tenke på hvordan profesjonelle kommuniserer seg i mellom og hva som skjer dersom viktig informasjon holdes tilbake. For å skape et godt samarbeid vil det være mye å hente på å skape gode rutiner for kommunikasjon (Ødegård, 2016, s. 123).

For å lykkes i tverrfaglige samarbeid er utvikling av gode former for kommunikasjon avgjørende. Glavin og Erdal (2018, s. 64) snakker om dialog i forbindelse med kommunikasjon. De påpeker at dialog til en viss grad er personavhengig og hvor kunnskap, erfaringer, holdninger og motivasjon hos aktørene vil spille en viktig rolle i det tverrfaglige samarbeidet. Selv om rammebetingelsene er gode er det ikke dermed sagt at resultatet blir en godt fungerende dialog. Kommunikasjon og forutsetninger for meningsfull dialog handler om å snakke sammen om hva som er god kommunikasjon og dermed oppnå den samme virkelighetsforståelsen. Graden av samsvar kan variere, men hvor noen fellestrekk er nødvendig for at de skal kunne kommunisere på en god måte (Glavin & Erdal, 2018, s. 64).

2.4.2 Respekt

En grunnleggende verdi i relasjoner er respekt. Gjensidig respekt for hverandre som mennesker og den profesjonen de representerer. Er respekten tilstede er det enklere å være både enig og uenig om ulike saker. Å behandles med respekt bevarer selvrespekten selv om man er uenig når det gjelder saker. Det handler om å anerkjenne og verdsette at andre har et ulikt syn enn en selv. Det å ha ulike syn og uenighet kan være en ressurs i samarbeid som fører til saklige diskusjoner og refleksjoner rundt saken. Det er viktig å kunne være uenig i en sak og likevel kunne respektere hverandre som personer (Glavin & Erdal, 2018, s. 37).

2.4.3 Tillit

Vangen og Huxham (2009, s. 73) viser til at faglitteraturen om samarbeid understreker tillit som vesentlig for et vellykket samarbeid. For å oppnå tillit må partene tørre å være direkte og saklige. Et samarbeid basert på respekt, åpenhet og redelighet vil kunne føre til tillit. De to viktigste formene for tillit i relasjoner er tilliten til en persons kompetanse og tillit til personens integritet og velvilje (Abrams et. al., henvist i Filstad, 2016, s. 139). Abrams et. al, (sitert i Filstad, 2016, s. 139) beskriver tillit som partenes vilje til å være sårbare. Sårbarheten vil ligge i å stole på at en annen part har nødvendig kompetanse hvis det skulle vise seg at

personen ikke har denne kompetansen. Men også tillit til den eller de andres velvilje, hvor det å opptrå med integritet blir helt avgjørende for kunnskapsdeling og et godt tverrfaglig samarbeid. Det å ha tillit innebærer å ha en forventning om at en kollega eller en leder vil foreta en handling eller kommunisere på en måte som den som har tillit kan stå inne for. Tillit betyr også at man har stor tro på at handlingen eller kommunikasjonen er som forventet uten at man ønsker eller kan kontrollere det. Tillit er dermed den generelle villigheten til å stole på de eller den man har tillit til (Filstad, 2016, s. 139-140). Et tverrfaglig samarbeid mellom politi og barnevern basert på tillit vil dermed kjennetegnes av at partene stoler på at aktørene har tilstrekkelig kunnskap, evner og velvilje, og at vedkommende handler til beste for det tverrfaglige samarbeidet.

Oppsummering av teorikapitlet

Det er mange forhold som påvirker og vil være viktige forutsetninger for et godt tverrfaglig samarbeid mellom politi og barneverntjenesten. I dette kapitlet har jeg gjort rede for de teoretiske begrepene som jeg finner spesielt relevante for min problemstilling og i analysen av mine data. Samlet utgjør de avgjørende forhold og implikasjoner for et tverrfaglig samarbeid. Teoretiske perspektiver som hva tverrfaglig samarbeid er, felles mål og problemforståelse, kunnskapsdeling og relasjonelle faktorer som har betydning for det praktiske arbeidet i disse sakene er forutsetninger for å lykkes i tverrfaglig samarbeid. Vold og skadevirkninger av vold blir beskrevet for å forstå viktigheten med at politi og barneverntjenesten får til et godt tverrfaglig samarbeid slik at barnet ivaretas og får den hjelpen som trengs til rett tid.

3.0 METODE

Samfunnsvitenskapelig metode gir retningslinjer for forskning på samfunnsmessige forhold og den sosiale virkeligheten og hvordan data skal analyseres og presenteres (Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2015, s. 29). Det handler om metoder for å samle inn, analysere og tolke data som en sentral del av all empirisk forskning. I mitt empiriske studie har jeg fulgt de metodiske kravene innenfor samfunnsvitenskap, samtidig som det har vært store og små vurderinger og valg jeg har foretatt som alle har utformet det endelige forskningsresultatet mitt. I dette kapitlet vil jeg begrunne og diskutere de metodiske valgene jeg har gjort for å

besvare oppgavens problemstilling. Avslutningsvis vil det bli gjort rede for studiens reliabilitet og validitet, samt andre forskningsetiske vurderinger.

3.1 Valg av forskningsdesign

For å svare på problemstillingen har jeg søkt dybdekunnskap om personers opplevelser, erfaringer og deres fortolkninger av egne arbeidsoppgaver og samarbeid for å ivareta disse. Temaet for oppgaven er imidlertid lite forsket på. Begrenset tidligere kunnskap har resultert i et valg om å gjøre dybdestudier gjennom intervjuer med åpne spørsmål. Studiet mitt har derfor et kvalitativt eksplorativt design som gir gode muligheter for å studere problemstillinger og sammenhenger som kan tenkes å eksistere, men uten at man kjenner de relevante teoretiske begrepene på området eller har en teoretisk modell som utgangspunkt (Gripsrud, Olsson & Silkoset, 2016, s. 47). Et eksplorativt design vil derfor gi meg nødvendig mulighet til å utforske, få mer innsikt i og å skape forståelse av det tverrfaglige samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i saker som omhandler vold mot barn. Eksplorative studier vil også gi meg nødvendig fleksibilitet ved å bevege meg frem og tilbake mellom problemstillingen, teori, tidligere forskning og egne data for å undersøke empiriens relevans i forhold til problemstillingen og om mine analyser gir interessante resultater. Thagaard (2013, s. 55) understreker nettopp behovet for fleksibilitet og åpenhet for endringer i løpet av forskningsprosessen i kvalitative studier som særdeles viktig.

3.2 Fenomenologisk perspektiv

I mitt prosjekt ønsker jeg å få frem informantenes egne perspektiv, opplevelser og oppfatninger og jeg har derfor valgt et fenomenologisk perspektiv. Ifølge Kvale og Brinkmann (2017, s. 75) handler et fenomenologisk perspektiv om å forstå hvordan personen opplever en situasjon og hva personen føler og tenker som er av betydning for den aktuelle situasjonen. Utgangspunktet innenfor et fenomenologiske perspektiv er at virkeligheten er slik informanten oppfatter den. Det er den enkeltes virkelighetsoppfattelse som legges til grunn for å forstå og løfte frem sosiale fenomener ut fra informantens egne perspektiv og livsverden, samt å belyse informantens eksakte beskrivelse og forsøke å få tak i dens sentrale mening

(Kvale & Brinkmann, 2017, s. 75). Ved hjelp av fenomenologisk perspektiv vil informantenes individuelle oppfatninger av samarbeidet på tvers gi en mer presis beskrivelse av dette.

3.3 Semistrukturert livsverdensintervju

Innenfor et fenomenologisk perspektiv er semistrukturert livsverdensintervju godt egnet. Kvale og Brinkmann (2017) definerer et semistrukturert livsverdensintervju som ”en planlagt og fleksibel samtale som har som formål å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden med henblikk på fortolkning av meningen med de fenomener som blir beskrevet” (s. 357). Målet ved intervjuet er å forsøke å gi beskrivelser og fortolkninger om den intervjuedes livsverden gjennom deres fortellinger om erfaringer, meninger og synspunkter knyttet til arbeidet med barn som er utsatt for vold i nære relasjoner.

Intervjuene gjennomføres med utgangspunkt i en intervjuguide innenfor bestemte temaer og som også inneholder forslag til spørsmål som anbefalt av Kvale og Brinkmann (2017, s. 46). Dette for å sikre meg at informantene var innenfor de samme temaene for intervjuet, samtidig som det er åpent for spørsmål og oppfølging av informantenes egne beskrivelser, eksempler, utdypning og avklaringer. Derfor var jeg spesielt oppmerksom på hvordan ulike hendelser og handlinger ble oppfattet av informantene.

3.4 Utvalg og rekruttering av informanter

Før man går i gang med rekruttering av informanter er det viktig å være bevisst på hvilken kompetanse deltakerne trenger å ha for å kunne belyse problemstilling på en god måte. Kvalitative studier baserer seg på strategisk utvalg ved at forskeren velger deltakere som har egenskaper og kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver (Thagaard, 2013, s. 60). Dalen (2004, s. 51) understreker at valg av informanter er særdeles viktig innenfor kvalitativ forskning. Antall informanter kan ikke være for stort, da både gjennomføringen av intervjuene og bearbeiding av dem er en tidskrevende prosess. Samtidig må intervjumaterialet være av en slik kvalitet at det gir tilstrekkelig grunnlag for analyse. Utvalgets utforming og størrelse vurderes ut i fra de analytiske målene vi har med prosjektet (Thagaard, 2013, s. 65) men hvor antall informanter

også blir en vurdering når informasjonen og fortellingene gjentar seg og at det derfor ikke er noe grunn til å tro at flere informanter vil bringe noe nytt til problemstillingen.

I en masteroppgave vil antall informanter også vurderes ut fra egen kapasitet samtidig med at utvalget er stort nok til å belyse problemstillingen. I utgangspunktet hadde jeg tenkt til å intervju seks informanter totalt, tre fra barneverntjenesten og tre fra politiet. Jeg tenkte at det var tilstrekkelig antall informanter for mitt prosjekt, både i forhold til tidsbruk og grunnlag for analyse. Etersom jeg fikk mer respons og tilbakemeldinger enn forventet valgte jeg å gjennomføre to intervjuer i tillegg til det som var planlagt. Jeg opplever at åtte informanter ble et rikelig utvalg og har ingen grunn til å tro at flere informanter ville gitt andre resultater.

For å komme i dialog med informanter i politiet har jeg benyttet *snøballmetoden*. Thagaard (2013, s. 61-62) beskriver *snøballmetoden* som en vanlig metode for å velge ut deltakere som er tilgjengelig for forskeren. Fremgangsmåten er at man først kontakter noen personer som har de egenskapene, kvalifikasjonene og stillingene som er relevante for problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver. Videre ber man disse personene om navn på andre som har tilsvarende stillinger. Jeg tok først kontakt med en jeg kjenner i politiet. Hun hjalp meg med å komme i kontakt med en av informantene i politiet som jobber med blant annet etterforskning og avhør av barn. Videre ga denne informanten meg navn på andre personer som hadde de kvalifikasjonene som var relevante for å belyse min problemstilling. Slik fortsatte det, og resultatet av dette var fire informanter fra politiet som jobber ved tre forskjellige politidistrikt.

Når det gjelder informanter fra den kommunale barneverntjenesten og barnevernvakten tok jeg kontakt med flere via deres nettsider. Jeg sendte mail med litt informasjon om meg selv, informasjon om prosjektet og forespurte om de ønsket å stille til intervju. Jeg fikk etter hvert en del respons og det var flere som uttrykte at prosjektet virket spennende og ville hjelpe meg ved å stille til intervju. Jeg hadde ingen krav til informantene utover at det var ønskelig at de hadde erfaring med samarbeid på tvers i forbindelse med vold mot barn i nære relasjoner.

Til slutt satt jeg igjen med tre informanter fra barneverntjenesten, en fra barnevernvakten, og fire informanter i politiet. Det betyr at jeg gjennomførte totalt åtte intervjuer. I tillegg skulle

jeg egentlig ha et intervju med en ansatt ved barnehuset, men det måtte dessverre avlyses på grunn av sykdom. Selv om det ville vært interessant å snakke med en fra barnehuset, vurderte jeg at åtte informanter ga et godt nok grunnlag for å kunne belyse problemstillingen min på en utfyllende måte.

3.4.1 Presentasjon av informanter

Informantene er fra politiet, barneverntjenesten og barnevernvakten. Det er fire kvinner og fire menn fra forskjellige steder i Norge. Informantene vil i analysedelen forkortes og omtales som P1, P2, P3, P4, BVT1, BVT2, BVT3 og BVV. I det følgende kommer en kort presentasjon av informantene.

Politiet (P)

Informantene består av to kvinner og to menn i ulik alder og med forskjellig tjenesteerfaring. Samtlige jobber eller har jobbet med etterforskning og har erfaring med oppdrag som omhandler vold i nære relasjoner. Informantene har også erfaring med samarbeidet med barneverntjenesten, samt tilrettelagte avhør av barn ved barnehusene.

Barneverntjenesten (BVT)

Informantene består av to kvinner og en mann i ulik alder. To av informantene jobber på oppfølgingsteam som først og fremst handler om tiltakssaker. En av informantene jobber som fagkonsulent i mottaksteamet og har oppgaver i forhold til den faglige utviklingen og den faglige kvaliteten på teamet. Alle informantene har erfaring med undersøkelsessaker som handler om å innhente, bearbeide og undersøke informasjon om barnet og forholdene i hjemmet. Samtlige har erfaring med samarbeid med politiet, samt tilrettelagte avhør av barn ved barnehusene.

Barnevernvakten (BVV)

Informanten er en mann som jobber ved en barnevernvaktene i Norge. Jobben hans innebærer blant annet å hjelpe barn og unge og deres familier i krisesituasjoner. Informanten har også erfaring med å samarbeide med politiet i akutte saker.

3.5 Utarbeiding av intervjuguide

Jeg utarbeidet to intervjuguider (vedlegg 4 og 5) med temaer og spørsmål. En til politiet og en til barneverntjenesten/barnevernvakten med tilpassede spørsmål ut i fra profesjon. Målet var å få et bilde av deres erfaringer og tanker ut i fra deres stilling og kompetanse. Jeg valgte å ha noen hovedtemaer som handler om utfordringer knyttet til det tverrfaglig samarbeid mellom barnevern og politi, kjennskap til hverandre, arbeidsform og metodikk, ansvarsområder og lovverk, ivaretagelsen av barnet, holdninger til vold og anmeldelse, samtaler og avhør av barn og opplevelse av barnehusene. Under hovedtemaene utarbeidet jeg en del spørsmål som jeg var bevisst på å ikke følge spørsmålene slavisk. Jeg hadde utarbeidet mange spørsmål i forkant for min egen del slik at dersom samtalen sporet helt over på andre ting eller informantene ikke svarte utdypende hadde jeg guiden for å kunne spore samtalen inn på rett spor igjen. Intervjuguiden ble derfor strukturert med hovedtemaer og spørsmål som til sammen skulle legge et godt grunnlag for å svare på problemstillingen.

Jeg brukte lydopptak i alle intervjuene slik at jeg kunne være helt tilstede og gi min fulle oppmerksomhet til informanten under intervjuene. I tillegg sikret opptak at jeg fikk med meg alt det de fortalte og dermed gi et best mulig grunnlag for senere analyse. Ifølge Dalen (2004, s. 107) vil bruk av lydopptak gi best grunnlag for senere bearbeiding, tolkning og analyse av det innsamlede materialet. Ingen av informantene hadde noen motforestillinger mot opptak. Jeg ga informasjon om hvordan opptaket ble behandlet, at de er sikret anonymitet og at opptakene blir slettet når oppgaven er levert.

Ved gjennomføringen av intervjuene var målet mitt å møte informantene mest mulig åpent, med den hensikt å la deres beskrivelser og erfaringer bli vektlagt som utgangspunkt for videre analysearbeid, teoriforankring og drøfting.

3.6 Gjennomføring av intervjuene

Gjennomføringen av intervjuene var en spennende og lærerik prosess. Seks av intervjuene ble foretatt på de ansattes kontorer eller egnet møterom på arbeidsplassen eller i tilknytning til arbeidsplassen. To av intervjuene ble foretatt på Skype. Ideelt sett hadde jeg foretrukket et fysisk møte, men det ble viktigere å ta hensyn til deres tid og avstander. Selv om jeg ikke

møtte de ansikt til ansikt, syntes jeg det fungerte godt og opplevde at jeg fikk like godt utbytte av disse intervjuene om de andre intervjuene. Alle intervjuene ble gjennomført til avtalt tid og varigheten var mellom 45 minutter til én time. Intervjuene var i januar og februar 2018.

Jeg var bevisst på å ikke snakke så mye selv utover å stille spørsmål og heller gå inn i lytterrollen slik at informantene kunne bruke god tid på å svare og utdype svarene sine. Det at jeg ga de god tid til å svare og lot de tenke en del underveis førte til at de gjerne kom på mer informasjon etter at de hadde muligheten til å tenke litt. Det ga mer informasjon enn det kanskje ville gjort hvis jeg hadde hoppet videre til neste spørsmål med en gang. Jeg var også bevisst på å komme med oppfølgingsspørsmål knyttet til det informantene fortalte. Dette er i tråd med Thagaard (2013, s. 101) som beskriver at hensikten med oppfølgingsspørsmål er at vi skal få mer detaljert informasjon. Likevel ser jeg i etterkant at spørsmålene jeg stilte ikke alltid var like gode for å belyse problemstillingen. I noen tilfeller ble spørsmålene kanskje for uklare og ikke så relevante for problemstillingen. Samtidig var dette noe jeg lærte av og for hvert intervju jeg gjennomførte følte jeg at ble mer dreven og tryggere i rollen som intervjuer.

Jeg fikk også inntrykk av at informantene følte seg trygge i intervjusituasjonen og alle informantene delte mye og verdifull informasjon om egne erfaringer, opplevelser og utfordringer knyttet til samarbeidet på tvers av profesjonene. Dette kan tyde på at jeg klarte å skape en god kontakt med informantene som ifølge Kvale og Brinkmann (2017, s. 160) skjer hvis intervjueren lytter oppmerksomt og viser interesse, forståelse og respekt for det intervjupersonen sier. I tillegg uttrykte de fleste informantene at temaet for oppgaven var spennende og veldig aktuelt. Flere av informantene ga uttrykk for at samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet var et tema som bør belyses i enda større grad enn hva som er tilfellet i dag.

3.7 Analysearbeidet

Ifølge Johannesen et. al (2015, s. 164) finnes ikke noe fasitsvar på hvordan man analyserer i kvalitative studier. Å analysere betyr å dele opp i biter eller elementer for så å sette det samme igjen for en helhetlig forståelse. Min analyse kjennetegnes ved at jeg undersøkte

datamaterialet mitt ut fra målet om å prøve å avdekke et budskap eller mening og finne et mønster i materialet for å gi et mest mulig utfyllende svar på problemstillingen.

3.7.1 Transkripsjon av datamaterialet

Ifølge Kvale og Brinkmann (2017, s. 204) handler det å transkribere om å skifte fra en form til en annen, å transformere. I denne sammenheng betyr det en omdanning fra talespråk til skriftspråk. Når intervjuene transkriberes fra muntlig til skriftlig form blir intervjuene strukturert slik at de er bedre egnet til den videre analysen. Det er lettere å få oversikt over materialet når det struktureres i tekstform og struktureringen i seg selv er begynnelsen på analysen (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 206). Å transkribere var en tidskrevde prosess. Jeg brukte også mye tid på å forsikre meg om at alt jeg skrev ned var nøyaktig det informantene hadde fortalt. Jeg transkriberte intervjuene etter hvert som intervjuene ble gjennomført. Dette valgte jeg å gjøre fordi da hadde jeg samtalen ferskt i minnet og det var lettere for meg å huske hva som hadde blitt sagt under intervjuet. Jeg så på det som en fordel og unngikk med dette å måtte spole like mye frem og tilbake for å få ordrett tak i hva informanten fortalte.

Siden jeg benyttet fenomenologisk tilnærming valgte jeg å transkribere ordrett, ord for ord, med alle gjentakelser for på den måten å holde transkripsjonen så virkelighetsnær som mulig. Dette er med på å øke transkripsjonens pålitelighet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 211). Jeg transkriberte på dialekt der informantene hadde dialekt og noterte pauser og gjentakelser underveis. I oppgaven derimot har jeg valgt å skrive gjennomgående på bokmål. Dette gjelder også i direkte sitater på dialekt fra informantene. Dette er for å ivareta informantenes anonymitet, i tillegg til at jeg syntes det gir en bedre flyt i teksten min.

3.7.2 Personsentrerte analytiske tilnærminger

I analysen har jeg tatt utgangspunkt i personsentrerte analytiske tilnærminger som kan knyttes til fremstillinger av materialet hvor vi retter oppmerksomheten mot personer. Ved bruk av personsentrerte tilnærminger har vi personer i tankene når vi utfører analysen. På denne måten kan vi få utvikle et helhetlig perspektiv for de kontekstuelle enheter som er representert i studien (Thagaard, 2013, s. 157-158). Ved bruk av denne tilnærmingen vil det være hensiktsmessig å utføre analysen på en systematisk måte. Det vil bidra til et mer solid grunnlag for hvordan vi tolker materialet videre (Thagaard, 2013, s. 158).

I analysen tok jeg utgangspunkt i Malterud (2017, s. 98) sine fire hovedtrinn for å analysere datamaterialet. Disse er henholdsvis 1) Helhetsinntrykk og sammenfatning av meningsinnhold 2) Koder, kategorier og sortering 3) Kondensering- fra kode til abstrahert meningsinnhold og 4) Syntese- fra kondensering til beskrivelse, begreper og resultater. Jeg har ikke fulgt denne oppskriften slavisk og flere av trinnene går litt over i hverandre etter hvert som jeg har jobbet med materialet. Jeg har derfor arbeidet med analysen på en fleksibel måte ved at jeg underveis har beveget meg frem og tilbake mellom de ulike analysetrinnene.

3.7.3 Helhetsinntrykk og sammenfatning av meningsinnhold

I analysen første fase leste jeg gjennom transkripsjonene flere ganger for å få et overblikk og et helhetsinntrykk av materialet. Dette er i tråd med Malterud (2017, s. 99) som hevder at den første fasen i analysen handler om at forskeren blir kjent med og får et helhetsinntrykk av datamaterialet. Gjennom å lese datamaterialet gjentatte ganger ble jeg godt kjent med materialet og ble mer trygg på hva jeg fant av sentrale og interessante temaer som kunne belyse problemstillingen min. I denne fasen av analysen er det strategisk å lese grundig gjennom intervjuene før man starter med å dele inn og klassifisere data på et tidlig tidspunkt for å skape et grunnlag for å utvikle en forståelse av sammenhenger mellom ulike mønstre (Thagaard, 2013, s. 158). Jeg fant frem til temaer, kategorier, mønstre og tolket mulige sammenhenger og noterte meg foreløpig temaer som dukket opp i datamaterialet som kunne fortelle om barnevernets og politiets opplevelser av hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom profesjonene.

3.7.4 Koder, kategorier og sortering

Det neste trinnet i analysen handler om å finne meningsbærende elementer i materialet, hvor forskeren vil skille ut det som er relevant for problemstillingen (Malterud, 2017, s. 101). Jeg fortsatte derfor prosessen med å kode datamaterialet som handler om å få frem konkrete beskrivelser og hva deltakerne gjør og hvilke egenskaper og synspunkter de har. Å kode datamaterialet omfatter også at vi reflekterer over hvordan vi kan forstå sammenhenger mellom de kodene vi anvender og at vi legger vekt på å benytte begreper som fremhever dataens meningsinnhold (Thagaard, 2013, s. 159). Med utgangspunkt i dette organiserte jeg den delen som skulle studeres nærmere.

Etter å ha gått gjennom datamaterialet og skilt irrelevant tekst fra relevant tekst fortsatte jeg med å klassifisere de delene av intervjuet som er kodet i kategorier. De kodene som betegner utsnitt fra data som handler om det samme temaet blir klassifisert innenfor den samme kategorien. Jeg laget hovedoverskrifter og plasserte datamaterialet under det temaet jeg vurderte at de hørte hjemme. For å unngå bastante valg på dette tidspunktet ble avsnitt fra intervjuene plassert under flere kategorier. Det er hensiktsmessig at kategoriene representerer både temaer som har direkte referanse til problemstillingen og temaer som er utviklet gjennom analysen. På denne måten ble store datamengder sammenfattet til en mer oversiktlig tekst og bidro til at det var lettere å identifisere temaer og mønstre i materialet (Thagaard, 2013, s. 160). Ved å kategorisere datamaterialet ble det derfor mer oversiktlig og ryddig å jobbe videre med.

Etter at jeg hadde sortert datamaterialet i kategorier fortsatte jeg med å analysere materialet ved at jeg så etter mønstre, sammenhenger i utsagn, likheter og ulikheter, i det informantene hadde fortalt i intervjuene. Dette er ifølge Malterud (2017, s. 105-106) kondensering som innebærer å sortere datamaterialet etter kategoriene for å avdekke liknende utsagn, mønstre, fellestrekk og forskjeller. Etter hvert som jeg jobbet med materialet dukket det stadig opp ny informasjon som jeg syntes var verdifullt for å belyse problemstillingen. Jeg startet med elleve kategorier, men etter hvert som jeg jobbet med materialet og ble mer kjent med innholdet i det, ble det naturlig å endre kategoriene i samsvar med innholdet. Til slutt endte jeg med fire hovedkategorier som er tverrfaglig samarbeid gjennom profesjonskunnskap, felles mål og problemforståelse, ulike holdninger til vold og anmeldelse og samarbeid på barnehusene.

3.8 Metoderefleksjoner

Ved bruk av kvalitativ metode har jeg fått mulighet til å innhente et beskrivende og fyldig datamateriale om informantenes erfaringer, opplevelser og oppfatninger av det tverrfaglige samarbeidet. Jeg kom fort frem til at denne metoden var godt egnet til mitt prosjekt og det viste seg å stemme. Ved bruk av åpen intervjuguide fikk jeg mye informasjon om informantenes opplevelser og erfaringer. Tverrfaglig samarbeid kan være litt vanskelig å uttrykke og jeg ser det derfor som betydningsfullt å bruke semistrukturert livsverdensintervju

for å komme i dybden. En mulig svakhet ved mitt prosjekt er at jeg ikke har intervjuet ansatte ved barnehuset, noe som kunne ledet til helt andre funn i den delen som omhandler barnehusene. Ettersom barnehusene også spiller en sentral rolle i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn og dermed til dels deltar i det tverrfaglig samarbeidet mellom aktørene, kunne det vært interessant å få informasjon om hvordan de ansatte ved barnehusene opplever samarbeidet mellom aktørene. Likevel vurderte jeg at mine åtte informanter ville gi tilstrekkelig med informasjon og godt nok grunnlag for å svare på problemstillingen. Jeg mener derfor at problemstillingen er godt belyst og besvart og at dataene mine får frem viktige perspektiver på hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politi.

3.8.1 Metodekritikk

Silverman sitert i Thagaard (2013, s. 202) fremhever at reliabilitet og validitet er sentrale begreper i diskusjoner av forskningens pålitelighet og gyldighet. Jeg vil derfor i det følgende presentere begrepene og gjøre rede for hvordan de er ivaretatt i min forskning. I tillegg vurderer jeg mulig generaliserbarhet av studiene.

3.8.2 Reliabilitet

Reliabilitet er det samme som pålitelighet og handler om i hvilken grad man kan stole på at resultatene er pålitelige. Det handler også om i hvilken utstrekning forskningen vil gi det samme resultatet dersom det gjentas av andre (Gripsrud, Olsson & Silkoset, 2016, s. 135). Ifølge Corbin og Strass (2008, s. 302) fremheves betydningen av kvalitativ forskning med hensyn til troverdighet. Hvem jeg valgte som informanter og intervjuguiden min vil gi en vurdering av pålitelighet ut fra om temaene jeg har valgt og hvem jeg har valgt skal gi svar på de vil gi svar på problemstillingen. Det samme vil resultatene av intervjuene i form av transkriberte intervjuer gi ytterligere informasjon om studiet pålitelighet. Hvert intervju vil være noe forskjellig. Ettersom jeg foretok intervjuene én gang per person, kan jeg heller ikke avdekke eventuelle feil som kan påvirke svarene. I tillegg kan informantenes humør, språk, nervøsitet og lignende påvirke mine resultater og dette kan føre til at jeg ikke får de fullstendige svarene jeg er ute etter. Derfor har jeg vært spesielt nøye med beskrivelser av hva jeg har gjort gjennom hele forskningsprosessen og begrunnet de valgene jeg har gjort og hva

jeg kunne gjort annerledes. Jeg mener derfor å ha grunnlag for å si at studiet mitt ivaretar kravet om relabilitet.

3.8.3 Validitet

Validitet er knyttet til tolkning av data og handler om gyldighet av de tolkningene forskeren kommer frem til. Validitet kan derfor presiseres ved å stille spørsmål om de tolkninger man kommer frem til er gyldige i forhold til den virkeligheten forskeren har studert (Thagaard, 2013, s. 205). Thagaard (2013, s. 205) bruker begrepet gjennomsiktighet som innebærer at forskeren tydeliggjør grunnlaget for fortolkninger ved å redegjøre for hvordan analysen gir grunnlag for de konklusjonene man har kommet frem til. I min studie har jeg fokusert på å sitere informantene i stedet for å gjengi med egne ord for å unngå at informantenes utsagt blir farget av mine tolkninger. Ved bevisst bruk av åpne spørsmål under intervjuene forsøkte jeg å ivareta validitet ved å ikke påvirke og lede informantene inn på det jeg tror er viktig. Jeg har også vært transparent i min beskrivelse av hvordan jeg har gjennomført de ulike trinnene i analysen fra de transkriberte intervjuene og frem til kategoriene som presenteres og diskuteres i oppgaven. I kvalitativ forskning vil forskeren påvirke resultatene. Min bakgrunn er student innenfor barnevern og hvor jeg også har noe erfaring fra praksis innenfor barnevern. Jeg har liten kunnskap om politiet. Det vil nok påvirke mine analyser. Jeg mener likevel å kunne anta at hvordan jeg har gjennomført min forskning er transparent nok til at studiet ivaretar krav om validiteten ved at det er en gyldig måte å svare på problemstillingen på.

3.8.4 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet knyttes til vurderinger av spørsmålet om tolkninger basert på en enkelt undersøkelse også kan gjelde i andre sammenhenger (Thagaard, 2013, s. 23). Dersom intervjuene av en undersøkelse vurderes som rimelig gyldige og pålitelige, slik jeg har argumentert for at min studie er, så gjenstår spørsmålet om resultatene kan overføres til andre intervjupersoner, kontekster og situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 289). Med et begrenset antall informanter og data vil jeg være forsiktig med konkludere med at studiet er generaliserbart. Samtidig, ved at jeg går i dybden på det informantene sier har jeg fått tak i noen viktige og sentrale ting som kan tenke seg representere flere former for tverrfaglige samarbeid mellom ulike profesjoner. Jeg vil derfor anta at funnene kan være interessante utover min problemstilling og dermed representerer flere profesjonssamarbeid og andre

tverrfaglige samarbeid mellom barnevern og politiet ved at det er noen fellestrekk her. Likevel kan ikke i mitt forskningsprosjekt generaliseres i den forstand at funnene har allmenngyldig sannhetsverdi.

3.9 Etiske vurderinger

I forkant av intervjuene sendte jeg informantene en prosjektbeskrivelse (vedlegg 2) med informasjon om prosjektet og en beskrivelse av hva det innebar å delta i prosjektet. Her ble det opplyst om at informantene deltok på frivillig basis og at de kunne trekke seg når som helst uten å begrunne dette. Jeg er klar over at det å arbeide med disse alvorlige sakene både kan være en psykisk og emosjonell belastning for informantene. Jeg har derfor behandlet temaet med stor respekt og fortrolighet. Før vi satt i gang med intervjuene innhentet jeg et skriftlig samtykkeskjema (vedlegg 3) som informantene undertegnet. Det har også vært viktig å sørge for at beskrivelse av utsagn fra informantene blir korrekt gjengitt og at jeg tar hensyn til informantenes anonymitet når denne oppgaven skal presenteres. Jeg henvende meg også til NSD, norsk senter for forskningsdata, personvernombud for forskning (vedlegg 1) hvor prosjektet mitt ble godkjent.

4.0 ANALYSE OG DRØFTING AV FUNN

Jeg har valgt å presentere funnene i studiet, min analyse og drøfting av disse samlet i dette avsnittet. Presentasjon av funn og drøfting av disse gjennom mine analyser gis dermed en samlet struktur innenfor de temaene jeg har valgt som best svarer på min problemstilling. Det vil gi nødvendig sammenheng og en integrert analyse som jeg mener fungerer best. Innenfor temaene presenterer jeg først funn og mønstre på hva informantene formidler, også ved bruk av sitater for deretter å drøfte og analysere datamaterialet opp mot teori og andre relevante forskningsbidrag. Jeg presenterer derfor en helhetlig diskusjon og analyse av min problemstillingen min på *hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politi i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn, og hva et fungerende tverrfaglig samarbeid betyr for ivaretagelsen av barnet?*

De fire hovedtemaer er henholdsvis 1) Tverrfaglig samarbeid gjennom profesjonskunnskap, 2) Felles mål og problemforståelse, 3) Ulike holdninger til vold og anmeldelse, 4) Samarbeid på barnehusene.

4.1 Tverrfaglig samarbeid gjennom profesjonskunnskap

Politiet og barneverntjenesten representerer to ulike profesjoner, men hvor barnets beste vil være et felles mål. Det tverrfaglige samarbeidet vil derfor være et middel for å nå målet som i denne sammenheng er barnets beste. Kjennskap til hverandres profesjoner og ansvarsområder vil derfor være viktig. På et mer overordnet nivå mener informantene å ha god kjennskap til hverandre. Det vil si at barneverntjenesten har ansvar for å ivareta barnet og familien og politiet har ansvar for etterforskningen og det strafferettslige. Det er imidlertid variasjoner i hvor godt informantene kjente til hverandres arbeidsoppgaver, ansvarsråder og lovverk. Informantene antas å være enige i at kjennskap til hverandre som profesjoner er nødvendig i saker som omhandler vold mot barn og for å få til et godt samarbeid på tvers. Likevel finner jeg at begrenset kjennskap til hverandre kan synes å være en medvirkende årsak til at samarbeidet til tider kan oppleves som utfordrende. En av informantene i politiet understreker viktigheten av et tverrfaglig samarbeid og uttrykker at mangel på kunnskap kan virke hemmende på dette samarbeidet:

Det er så ekstremt viktig for de ungene at vi samarbeider godt generelt og i enkeltsakene spesielt. (...) men jeg opplever at de som jobber har veldig lyst til å gjøre ting veldig ordentlig men så mangler man kanskje kunnskap om hverandre. (P1)

Flere av informantene understreker betydningen av å god kommunikasjon for å både få bedre kjennskap til hverandre som profesjoner, men også som en vesentlig faktor for at samarbeidet skal fungere:

Det er viktig med god kommunikasjon og å ha klare rammer og retningslinjer i forhold til samarbeidet mellom barnevern og politi i saker som handler om vold mot barn. God kommunikasjon er viktig når vi skal vurdere om det blir en politisak eller om saken går tilbake i barnevernsporet. (P3)

Min erfaring med det er jo at når vi først møtes så fungerer det bra. Alt kommer egentlig an på kommunikasjon da. Hvordan vi kommuniserer med hverandre- det er jo

et teamarbeid- vi ønsker jo å ivareta barns sikkerhet og barnets beste, det gjelder jo både for barnevernet og politiet. (P4)

P4 forteller videre at politiet og barneverntjenesten må ha respekt for at alle har forskjellige roller og at det er viktig å prøve å sette seg inn i andres situasjon for å klare å få samarbeidet til å fungere beste mulig:

Jeg er veldig opptatt av det med kommunikasjon da, måten som vi profesjonelle aktører snakker med hverandre og samarbeider og at vi må ha- vi må være bevisst på rollene våre. Politiet har en rolle, barnevernet har en annen rolle (.). Altså- vi har alle våre roller og det må vi ha respekt for. (P4)

Informanten forklarer at god kommunikasjon også hviler på en forståelse av hverandres roller. Han beskriver at politiet skal ivareta sin rolle. Men de må også prøve å se saken i fra de andre sitt ståsted for å prøve å finne den beste løsningen for hvordan samarbeidet kan fungere fremover. Dette er helt avgjørende for at politiet og barneverntjenesten skal klare å løse sakene som kommer inn, ifølge informanten. En annen informant i politiet beskriver også at kommunikasjon er avgjørende for å lykkes i samarbeidet:

Da vi lykkes så er det når vi hadde en kontakt med et barnevern og hadde møter utenfor sakene hvor vi snakket om hvordan vi jobbet. Sånn at jeg som politi skjønnte hvorfor barnevernet måtte vite en del, fristene deres, og hvorfor de gjør ting. Også måtte de vite hvordan vi jobbet og hva slags regler vi måtte forholde oss til. (P1)

Informanten forklarer at hvis man ikke kjenner hverandre og hvilke arbeidsoppgaver og tidsfrister man må forholde seg til, er det vanskelig å få til et godt samarbeid:

”Hvis man ikke vet om hverandre, så driver egentlig politi og barnevern- barnevernet driver undersøkelsessak og politiet etterforskning parallelt” (P1).

P1 viser til at i de sakene hvor hun opplever at politiet og barneverntjenesten har et godt samarbeid er der de snakker sammen utover sakene og dermed forstår hverandres roller bedre. I tillegg understreker hun at det er viktig å ta kontakt med hverandre på et tidlig tidspunkt. Informantene i politiet mener altså at det er klart hva deres ansvarsområder er, nemlig etterforskningen. Politiet skal avdekke om det har skjedd noe straffbart eller ikke. P1 forteller at de forholder seg til politiets lov- og regelverk og at etterforskning vil være et annet mål enn

det barneverntjenesten har. Flere av informantene i politiet opplever ikke noen uklarheter om hvem som har ansvar for de ulike oppgavene i saker som omhandler vold mot barn:

”Jeg tror ikke det er noe sånn uklarhet om at det er egentlig er politiet som skal etterforske når saken kommer inn” (P1).

Barnevernet skal ha fokus på barnet og oppvekstsvilkårene i familien, mens politiet skal ha fokus på straffesaken, at det skal være en straffesak slik at man har klare rammer og retningslinjer i forhold til hva man skal forholde seg til, og at man da ikke blir personlig engasjert som gjør at man kan krysse de rammene og retningslinjene og gå over i feil spor. (P3)

”Barnevernet skal ivareta barnet og barnets beste og barnets interesser. (...) Politiets oppgaver, det er jo å søke og samle og sikre informasjon som kan brukes til å forberede til en straffesak og kan kjøres i retten” (P4).

Politiet er altså klare på hva som er deres oppgaver og ansvar i saker om omhandler vold mot barn. De viser også til at barnevernets ansvar er ivaretagelsen av barnet og familien. Men selv om det er klart definert i lovverket hva de ulike profesjonene er ansvarlige for, så er det litt variasjon blant informantene i barneverntjenesten om de opplever at ansvarsområdene er klart definerte. Noen av de ga uttrykk for at de er usikre på hvem som faktisk har ansvar for hva. De opplever mer usikkerhet rundt hva som er barnevernets ansvar og hva som er politiets ansvar i disse sakene. To av informantene fra barneverntjenesten forteller følgende:

”Det er ikke alltid så lett å vite hvem som har ansvar for hva i disse sakene” (BVT2).

Jeg kjenner at der vi er mer usikre er på hva som er det faktiske ansvaret vårt og hva som er det faktiske ansvaret til politiet. Vi har snakket mye om det her fordi vi har opplevd at det tidvis kan være utfordrende. (BVT3)

En annen informant fra barneverntjenesten opplever at ansvarsområdene er klare frem til tilrettelagt avhør:

”Ansvarsoppgavene frem til avhør er stort sett ganske avklart. Vi har ansvar for barnevern og så har politiet ansvar for etterforskning og da avhør og alt dette her” (BVT1).

Videre forteller informanten at hun opplever at ansvarsområdene etter avhøret og med gjenforening oppleves som uklart og at det kan være en kilde til utfordringer:

Det har vært litt sånn (...) litt utfordringer med hvem som har ansvar for gjenforeningsbiten. Fordi det er gjerne litt sånn sent på ettermiddag, kveld, ingen har lyst til å jobbe mer, og da har det vært litt sånn at politiet- ja, men dette har ikke vi kompetanse til å drive med og barnehuset ønsker ikke å ha potensiell voldsutøver inn på barnehuset, sånn at vi kan ikke ta gjenforeningen der. (BVT1)

Informanten forteller videre at det ikke er klart hvem som har ansvar for gjenforeningen, og at det er ofte kan være litt vanskelig:

Politiet styrer showet helt frem til da, og da er det jo politiet som styrer hva som skal skje den dagen, om foreldrene skal inn til avhør og om ungene skal inn til avhør. Alt dette er jo på en måte politiet sitt og så plutselig når alle er ferdige med avhør så skal de bare gå hjem da eller. (...) Vi tenker det ville være naturlig at politiet eller barnehuset runder av dette på en ok måte med de involverte, mens de mener ofte at det er da vi skal inn å jobbe. (BVT1)

Selv om informanten fra barneverntjenesten opplever det vanskelig med hvem som har ansvar for gjenforeningen, legger hun til at hun tror det har blitt snakket om i både politiet og barneverntjenesten og at de har blitt bedre på å vite om at det er et problem. At de har funnet noen løsninger på problemet gir informanten uttrykk for at det ikke har blitt, men det kan virke som de har hatt en dialog med politiet om at barneverntjenesten opplever det som utfordrende.

Informanten fra barneverntjenesten forteller også at selv om det ikke alltid er klart hvem som har ansvar for hva så har det har skjedd mye de siste årene. Hun opplever en positiv fremgang i hvordan barneverntjenesten og politiet jobber sammen i disse sakene. Hun forteller følgende:

Det har skjedd utrolig mye med hvordan vi jobber i disse sakene de siste årene. Før så anmeldte vi veldig lite, men når vi begynte å anmelde og begynte med tilrettelagte avhør så var det sånn, stopp- da skulle barnevernet stoppe opp og ikke gjøre noen ting før politiet hadde fått kjørt avhør (...) da var det politiet sin sak. (BVT1)

Hun forteller videre at det imidlertid ikke lenger er sånn:

”Jeg tror vi har fått både mer kunnskap og respekt for hverandres felt” (BVT1).

Grunnen til at det ikke lenger er sånn begrunner informanten med at de har fått mer kjennskap til hverandres fagfelt gjennom møter, kurs og forum der de har snakket sammen om det. Hun nevner at en fra etaten i Oslo har gjort en kjempe jobb for å forhandle frem en

samhandlingsrutine som både politi og barnevernet nå jobber etter. Hun forteller videre at samhandlingsrutinen er et glimrende utgangspunkt for bedre samarbeid og dialog mellom barnevern og politi. Hun utdyper det med følgende:

Men det er klart at det er utskiftninger både i barnevern og politi så vi må holde dette varmt hele tiden, og vi er jo opptatt av at nyansatte hos oss skal få kunnskap om politiet og deres oppgaver for vi har såpass mye vold her hos oss så det må man kunne. (BVT1)

Informanten fra barnevernvakten forteller også at samhandlingsrutinen er svært nyttig for samarbeidet med politiet. Selv om den er mest aktuell for barneverntjenesten på dagtid er det likevel noe de har stor nytte av:

Det er viktig med et nært og godt samarbeid mellom barneverntjenesten og politiet (...) Samhandlingsrutinen sier noe om lovverk, ansvarsfordeling, roller i en sak- den har type sjekklister når du jobber i en sak. Målet er jo at de to etatene skal jobbe tett sammen for å ivareta barnet og for å tenke barnets beste gjennom forløpet da. Der kommer også tilrettelagte avhør inn i den rutinen. (BVV)

Det kan syntes som at samhandlingsrutiner for samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi er et godt hjelpemiddel og kan bidra til at aktørene har en klar forestilling av hvordan samarbeidet skal foregå og hvem som har ansvar for hva i disse sakene. Likevel forklarer to av informantene at de ikke er kjent med samhandlingsrutiner eller at det er klare retningslinjer for samarbeidet. De opplever det som utfordrende. Informantene forteller videre at nasjonale retningslinjer for samarbeidet mellom barnevern og politi er ventet i 2018 og de uttrykker at dette er etterlengtet:

Vi opplever at det kan være utfordrende, så vi gleder oss veldig til å ha rutiner på (...) sånn skal vi gjøre og sånn skal politiet gjøre. Og hva er vi lovpålagt å gjøre da, som politiet ber oss om. Og om vi kan si nei til politiet hvis vi er uenige i måten det skal gjøres på. (...) vi venter veldig på de retningslinjene som skal komme. Det venter vi veldig på. (BVT2)

Tror ikke vi har noen nedskrevet, faste rutiner på det eller noen rutiner på det. Det tror jeg ikke. (...) og det skaper- jeg vet det skaper frustrasjon for noen her også, som gjør at man må kaste seg litt rundt ofte da. Jeg tenker at de nasjonale retningslinjene som kommer er kjempe nyttige, da har man noe å forholde seg til. (BVT3)

Viktigheten av å ha kjennskap til hverandre som etater og ansvarsområder påpekt i mine studier bekreftes av Heltne og Steinsvåg (2011) som helt sentralt for samarbeidet. De viser også til at kjennskap til hverandre er avgjørende for å unngå at flere gjør de samme oppgavene. Informantene er også klare på at denne kjennskapen innebærer mer enn kjennskap til hverandres profesjon. Det må omhandle mer konkrete arbeidsoperasjoner som inkluderer frister (også lovpålagte), rekkefølge for arbeidsoppgavene, hvordan man jobber, regler og taushetsplikt i så alvorlige saker. Kjennskap til hverandres ansvarsområder vil gi bedre rollefordeling i samarbeidet. Lauvås og Lauvås (2004) viser til at det er utfordrende men samtidig helt avgjørende for å lykkes i så vidt komplekse organisasjoner som barneverntjenesten og politiet typisk representerer. Innenfor et sosialpsykologisk perspektiv er man opptatt av de ulike rollene som utspiller seg i tverrfaglig samarbeid som dermed vil kunne gi et nyttig perspektiv for analyse, refleksjon og samhandling, ifølge Lauvås og Lauvås (2004). Dette perspektivet understreker at barneverntjenesten og politiets kjennskap til hverandres ansvarsområder, lovverk og arbeidsoppgaver kan bidra til at man forstår hverandres roller bedre, og dermed kan realisere sine formål og mål i det tverrfaglige samarbeidet. Rolleavklaringer og kunnskap om hverandre er dermed viktig for det tverrfaglige samarbeidet. Det kan bidra til å skape realistiske forventinger til den enkeltes aktørs muligheter og begrensninger i samarbeidet (Handegård & Berg, 2018).

Ifølge Axelsson og Axelsson (2009) er samarbeid mellom politi og barnevern å betrakte som det mest komplekse og grenseoverskridende former for samarbeid. Mine informanter understreker betydningen av å snakke sammen, mens Lauvås & Lauvås (2004) og Heltne & Steinsvåg (2011) viser til god kommunikasjon som avgjørende for å få til nødvendig kjennskap, rollefordeling og forventningsavklaring for å nå ønskede mål i et tverrfaglig samarbeid. Flere av informanter forklarer at det er viktig for barnet hvordan partene kommuniserer og dermed en forutsetning for samarbeidet. Noen av informantene forklarer at god kommunikasjon er avgjørende for å løse sakene som kommer inn og viktigheten med at begge parter forstår hverandre. Kommunikasjon er essensen og limet i alt samarbeid, og kommunikasjonen er viktig får å få til et tverrfaglig samarbeid (Glavin & Erdal, 2018; Lauvås & Lauvås, 2004; Raivola gjengitt etter Ødegård, 2016). Noen av informantene trekker frem betydningen av hvordan man kommuniserer med hverandre og det å kunne sette seg inn i

hverandres situasjon og ulike roller er hensiktsmessig. Ifølge Lund (2018) er det også viktig å være bevisst på *hvordan* kommunikasjonen preges av tidligere relasjonserfaringer og ta ansvar for eventuelle negative erfaringer fordi dette vil være med å prege kommunikasjonen i samarbeidet. Dersom politi og barnevernet er bevisste på dette vil man ha mulighet til å være forberedt på utfordringer som kan oppstå i samarbeidet, i tillegg til at man underveis tar ansvar for å legge til rette for positiv kommunikasjon som preges av åpenhet og respekt. Åpenhet i tverrfaglig samarbeid handler om at aktørene er åpne for hverandres innspill og perspektiver, selv om de opplever at det er vanskelig å forstå (Lund, 2018). Politiet og barnevernet har ulike roller hvor åpenhet og respekt, samt faktorer som kunnskap, erfaringer og holdninger for hverandres roller vil spille en viktig rolle i det tverrfaglige samarbeidet.

En av informantene peker på nettopp respekt som viktig i samarbeidet og det å ha respekt for hverandres ulike roller og profesjoner antas å være betydningsfullt. Ifølge Glavin og Erdal (2018) er gjensidig respekt viktig og så lenge respekten er tilstede er det enkelt å både være enig og uenig om ulike saker. På den måten kan ulike syn og uenigheter være en ressurs i samarbeidet så lenge respekten er tilstede. Funnene mine viser at i tillegg til god kommunikasjon, er også klare rammer og retningslinjer viktig for samarbeidet. Noen av informantene understreker behovet for faste retningslinjer (samhandlingsrutiner) for samarbeidet, for å få en klarhet i hvem som har ansvar for hva. Utredningen fra NOU (2017:12) viser at samhandlingsrutiner mellom politi og barnevern kan bidra til at ansatte i begge tjenester har en klar oppfatning av hvordan dette samarbeidet kan foregå og hvem som er ansvarlig for hva. I tillegg til klare rammer og retningslinjer vil barneverntjenesten og politiet gjennom god kommunikasjon kunne vurdere om saker som omhandler vold blir en politisak eller om saken skal i barnevernsporet ifølge en av informantene. For å foreta en slik vurdering er det hensiktsmessig at profesjonene har gode rutiner på kommunikasjon i samarbeidet (Ødegård, 2016).

Det at noen av informantene opplever at det er uklart hvem som har ansvar for hva kan henge sammen med manglende eller dårlig kommunikasjon. Dårlig kommunikasjon kan ifølge Blindheim referert i Heltne og Steinsvåg (2011) være forårsaket av at en ikke har definert tydelig nok hva som skal være den enkelte aktørs rolle og ansvar, som igjen tverrfaglig samarbeid vil hemmes av. Informantene viser til at det ikke er noen uklarheter om hva som er

deres rolle innenfor egen profesjon. Men det som kommer frem hos noen av informantene er at i konkrete saker er det ikke alltid lett å vite hvem som er ansvarlig for hva, samtidig som at det frem til det tilrettelagte avhør er det flere som synes at ansvarsområdene stort sett er ganske avklart. Hindring for samarbeid og dermed god kommunikasjon kan også være uvitenhet hos den enkelte yrkesgruppe om andre tjenester og lovverk.

Å snakke sammen og komme til en enighet om hvem som er ansvarlig for hva er krevende ifølge Willumsen (2016). Det kan være fordi barneverntjenesten og politiet har ulike lover og departement å forholde seg til, ulik ledelse, ulike mål for sitt arbeid og ikke minst ulike profesjonsutdannelse. Dette gjenspeiler seg i målene til barneverntjenesten som er opptatt av å undersøke barns omsorgssituasjon og å sette inn nødvendig hjelp og tiltak for barnet. Mens politiet er ansvarlig for både å ivareta barnets behov for trygghet og sikkerhet, men også å etterforske og straffe kriminelle handlinger. Respekt for hverandres ulike roller og profesjoner vil derfor være av stor betydning (Glavin & Erdal, 2018). Her viser informantene til at måten man snakker sammen som profesjonelle aktører er viktig for å oppnå denne respekten. Etableringen av barnehusene som nettopp har som formål å sikre ivaretagelsen av barnet ved bedre samarbeid mellom barnevern og politi, samt prioriteringer av barn utsatt for vold både i barneverntjenesten og politiet, gjør at noen av informantene opplever en positiv fremgang når det gjelder mer kunnskap og respekt for hverandre felt. Ikke minst fordi man har vært i en rekke avhør sammen og dermed blitt opplyst om hverandres lovverk og ansvarsområder. Samtidig er dette med tidspress og tilgjengelighet noe som trekkes frem som utfordrende for samarbeidet, som jeg vil komme tilbake til i neste avsnitt.

4.2 Felles mål og problemforståelse

For å få til et samarbeid mellom barneverntjenesten og politiet er det hensiktsmessig at de har en felles forståelse av hva problemet er for å oppnå en felles målsetting for det videre arbeidet (Glavin & Erdal, 2018). Dette vil ha betydning for hvordan barnet ivaretas på best mulig måte i dette samarbeidet. Flere av informantene opplever samarbeidet på tvers av profesjonene som veldig personavhengig. Informantene fra politiet forteller følgende om deres opplevelser av samarbeidet med barneverntjenesten:

Det er veldig varierende ut i fra- det er liksom sånn personavhengig og det er litt avhengig av at du har folk som skjønner viktigheten av samarbeidet i begge leire og at man samarbeider sånn godt generelt da, når man på en måte ikke jobber i en konkret sak da. (P1)

”Det blir veldig personavhengig, selv om vi er to profesjonelle statelige aktører med litt forskjellige arbeidsoppgaver så er vi jo helt avhengige av å ha personer som klarer å snakke sammen og samarbeide sammen” (P4).

Det er veldig variabelt. Det kan være ganske utfordrende at de har ulikt, de har ikke ulik tilnærming til lovverket i den forstand at de har jo samme regelverk og rammer, men de kan jo ha litt ulik praksis. Så det en kommune gjør, det gjør kanskje ikke en annen. Det en kommune venter med, venter kanskje ikke en annen med. Noen venter kanskje alt for lenge opplever vi, og er passive kanskje. Så det er veldig store forskjeller og det utfordrer jo også samarbeidet med de, at de er ulike. Noen barnevern er mye mer drilla på saker opp i mot politiet enn det andre barnevern er. (P2)

Her ser vi at informantene fra politiet opplever samarbeidet med barneverntjenesten som varierende og personavhengig. Der de har gode erfaringer er når begge aktørene forstår viktigheten av samarbeidet og forstår hverandres roller og at de derfor kommuniserer godt med hverandre. En av utfordringene som informantene i politiet syntes å være hemmende for samarbeidet er at barneverntjenesten internt har for ulik praksis. P2 uttrykker at ulikhetene er kanskje det de sliter mest med i samarbeidet. Dette kan henge sammen med for lite kjennskap til hverandres arbeidsoppgaver og mangel på en felles forståelse av hverandres arbeid og vurderinger. Likevel uttrykker noen av informantene at felles erfaringer har hjulpet samarbeidet i en positiv retning etter at barnehusene ble etablert som nettopp har som formål å styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom aktørene:

Det er veldig forskjellig, store forskjeller. Også opplever jeg vel kanskje at vi vet ofte litt for lite av hverandres arbeidsoppgaver, men det hjelper nå når vi på barnehuset har vært mye sammen i avhør etter hvert så blir jo både de og vi mer opplyst om hvilke arbeidsoppgaver vi har og hvilke lovverk vi har. Vi lærer mer av hverandres roller så jeg tror nok at det tverrfaglige samarbeidet har blitt mye bedre etter at barnehusene kom ordentlig inn i bilde. (P2)

Informanten uttrykker at barnehusene bidrar til at politiet og barneverntjenesten blir mer kjent med hverandres oppgaver og lovverk og på den måten kan aktørene lære av hverandres roller i samarbeidet. Felles møtevirksomhet og drøfting kan være arenaer som er sentrale for å bli bedre kjent med hverandre som profesjoner. Dette uttrykker P2 har blitt bedre etter at

barnehusene ble etablert. P1 forteller at samarbeidet burde vært lovpålagt slik at aktørene ikke har noe valg:

Vi klarer ikke få til dette hvis vi ikke samarbeider tett. For vi kan ikke ta ansvaret for barna. Vi må jo jobbe tett hele veien, men det er sånn at vi må kjenne hverandres oppgaver og regelverk, ellers ødelegger vi for hverandre og vi ødelegger for de involverte, både for barna og foreldrene hvis vi er dårlige. Vi burde vært lovpålagt samarbeid fra dag 1. Sånn at man ikke har et valg. For da har du alltid en eller annen luring, enten det er politi eller barnevern som tenker at dette ordner vi selv. (P1)

Barneverntjenesten var også opptatt av hvordan tidspress og tilgjengelighet kan virke hemmende på samarbeidet:

Å være tilgjengelige for hverandre og ha tid til hverandre er viktig for samarbeidet. (...) problemet er bare det at familievoldsavsnittet har nok fryktelig mye annet å gjøre enn å svare når barneverntjenesten ringer. Så da ser vi at vi havner inn i den politiringelupen, så blir du satt over og satt over, og vi kan bruke fryktelig mye tid på å prøve å komme i kontakt med noen å drøfte med hos politiet. (BVT1)

Det å være tilgjengelige for hverandre anses derfor som viktig for samarbeidet. Det handler om å ha forståelse for at de har felles mål og en forståelse for at de har hver sine ansvarsområder som til sammen skal være det beste for barnet og etterforskningen. Tidspress er noe som trekkes frem og det ser ut til at de fleste informantene har en hektisk hverdag hvor flere forteller at det er spesielt hektisk i forkant av tilrettelagte avhør:

”Jeg har en sånn liten følelse av at- eller det vet jeg jo at de har veldig mye å gjøre og spesielt etter at de tidsfristene kom, så ble det jo veldig lite kapasitet” (BVT2).

Her ser vi at informanten fra barneverntjenesten er klar over at politiet har det veldig hektisk etter at de nye tidsfristene ble innført. Dermed oppleves det som utfordrende for barneverntjenesten at politiet er såvidt sent ute med å informere om tilrettelagte avhør:

”Det er også utfordrende i forhold til kapasitet fordi vi får vite om avhørene på så kort varsel. Forrige gang måtte jeg avlyse fire avtaler fordi vi fikk vite det dagen i forveien” (BVT2).

”Jeg tenker jo at det kanskje ikke er helt greit at man skal på et avhør i morgen og vi må bare viske ut alle planene våre og det går jo ikke alltid” (BVT3).

Barneverntjenesten uttrykker at det er utfordrende at de får beskjed om tilrettelagt avhør så kort tid i forveien og at dette går ut over deres arbeid. De vet heller ikke hvorfor de får beskjed fra politiet så sent og er usikre på om hvor lang tid i forkant politiet har informasjon om tidspunktet for avhøret. Til tross for at dette skaper frustrasjon hos barneverntjenesten, så ser det ikke ut til at informantene har tatt opp problemstillingen med politiet. Årsaken til dette går de ikke noe mer inn på. I tillegg til en hektisk hverdag for både politiet og barneverntjenesten uttrykker flere at kapasiteten ved barnehuset er begrenset. Flere av informantene uttrykker også misnøye og praktiske utfordringer med avstanden til nærmeste barnehus, og forteller at det kan ta opp til fire timer å kjøre til nærmeste barnehus. Dette blir beskrevet som uheldig for barnet og fører til at barnet er uopplagt og sliten når det skal inn i avhør, som i utgangspunktet er en stor belastning for barnet:

Det tar langt tid før de får barnet på et barnehus og avhørt dem. Kapasiteten på barnehusene er for liten, og vi har rett og slett for få barnehus i Norge (...) Transporten tar enten tre og en halv time eller fire timer, så den avstanden er kritikkverdig i seg selv. Og på den veien så er jo- det er en belastning for barna. (P3)

”Det har vært sprengt nede på barnehuset, det skjønner vi og allikevel så kan vi ikke stikke under en stol at det er for dårlig, det er for dårlig for barnas rettssikkerhet, sånn er det” (BVT1).

”Der barnevernet har sine dårlige erfaringer med politiet og tenker at det ikke er noe vits så kan man tenke at de kanskje ikke tar kontakt fordi det har gått for lang tid” (P1).

Det at barneverntjenesten og politiets har forskjellige tidsfrister og i kombinasjonen med lite kapasitet på barnehusene virker utfordrende på samarbeidet. Spesielt uttrykker barneverntjenesten at dette er noe som påvirker deres arbeid fordi politiet i mange tilfeller ikke ønsker at barnevernet skal undersøke saken før politiet har gjennomført tilrettelagte avhør. Dette setter barneverntjenesten i en vanskelig situasjon fordi de kommer ikke videre i sitt arbeid uten at politiet først gjør sin del av jobben:

De klarte ikke å overholde fristene for avhør og det tok månedsvis, og vi fikk ikke gjort unna våre undersøkelser som gikk på frist og ting og tang. Så da måtte vi jo ha en ordentlig oppvask, både her og med politiet. Altså- hvilke holdninger er det vi har her, vi må gjøre bevisste valg i forhold til hva som skjer. (...) politiet måtte jo på en måte bare si at vi rekker ikke dette så dere kan jo ikke vente, og da kom den forståelsen med at- ja, det strafferettslige er viktig og barns rettsikkerhet er viktig, men barns her og nå

levvilkår er også viktige sånn at den gjensidige respekten for hverandre sine oppgaver ble nok litt bedre og vi ble liksom omforent. (BVT1)

Før så tok det jo veldig lang tid å få disse avhørene gjennomført, det var i snitt tre måneder før politiet fikk befatning med saken og til det ble tatt avhør, og da kunne jo barneverntjenesten risikere å gå i tre måneder å se på at barn ikke hadde det bra. Og da måtte de jo noen ganger bare- barnets beste styrer og det er vi også opptatt av, men da kunne de ofte ikke vente så lenge. (P2)

Nå har vi jo strenge frister (...) en til to ukers frister, noen ganger tre men de mest alvorligste sakene så er det en uke. Og akkurat der jeg jobber så overholder vi ganske greit fristene sånn at det er mye kortere tidsspenn også på hva barneverntjenesten har å forholde seg til, sånn at de ofte da kan vente en uke for å se hva politiet får ut av saken og hva som kommer frem i avhørene. (P2)

Informanten forteller at noen ganger kan ikke barneverntjenesten vente. Derfor må politiet være ærlige og si at de kanskje ikke har mulighet til å få avhørt barna før om tre uker. Dermed kan barneverntjenesten gå i gang med for eksempel akuttvedtak og å plassere barna. Det at barneverntjenesten velger å akuttplassere barna har ikke politiet myndighet til å si noe på, men at det kan ødelegge politiets etterforskningen gir en av informantene klar uttrykk for at det gjør:

Det kan på en måte spolere litt av straffesaken da for da er katta ute av sekken. For poenget med avhør som vi tar det er jo at vi varsler jo ikke foreldrene om avhør eller mistenkte. Men hvis barneverntjenesten må inn med hensyn til barnets beste så går det selvfølgelig foran. Så den dialogen har vi i forkant. (P2)

Selv om tidsfristene hos politiet er strammet inn så opplever likevel barneverntjenesten at tre uker er veldig lenge å vente i saker som omhandler vold mot barn. Barneverntjenesten opplever at de blir satt på vent i påvente av at politiet har gjort sin del av arbeidet:

”Vi syntes ofte at det går fort sakte. At denne familien bør tas kontakt med før dette” (BVT1).

”Det er veldig lenge å vente i tre uker, og i de fleste tilfellene får ikke vi lov til å snakke med barnet eller foreldrene. Vi får ikke lov å gjøre noe i saken” (BVT3).

Informanten forteller videre at det er spesielt vanskelig i de sakene der barneverntjenesten allerede har opparbeidet en relasjon til barnet og eventuelt familien. Deretter får de beskjed av politiet om å ikke gjøre noe mer i saken før politiet har gjennomført avhør. Det er vanskelig

for barna å vente så lenge og BVT3 forteller om en sak der barneverntjenesten hadde jobbet med et barn som var utsatt for vold av foreldrene. De fikk imidlertid beskjed av politiet om å ikke undersøke saken noe mer før politiet hadde avhørt barnet og foreldrene. Han forteller følgende:

Da vi kom å skulle hente barnet til avhør, så var hun så sinna på oss og vi hadde ødelagt alt, og politiet hadde ødelagt alt og hun stoler ikke på oss lenger nå at vi vil det beste for henne da. Så det- det kan være ganske vanskelig. (BVT3)

Barneverntjenesten gir uttrykk for at samarbeidet blir vanskelig når de blir sittende å vente på at politiet skal gjøre sin del av jobben. Manglende kommunikasjon og dialog underveis kan føre til utfordringer i samarbeidet og barneverntjenesten peker på at det er problematisk at de får vite om tilrettelagte avhør så kort tid i forveien. Dette kan føre til at barneverntjenestens tillit til politiet svekkes som igjen kan føre til et dårlig samarbeidsklima. Mangel på ressurser og lite kapasitet hos politiet kan henge sammen med økt fokus på og en økning i antall saker som omhandler vold mot barn:

”Det er bare flere og flere saker som kommer inn, og det er det som er bekymringsfullt. Men det er ikke dermed sagt at det skjer oftere, men jeg tror det er mye mer som blir avdekt” (P4).

Når etatene har en felles målsetting og en felles forståelse av hva problemet er så vil det være lettere å finne felles metoder og strategier for å nå disse (Glavin & Erdal, 2018). Informantene er tydelige på at en felles forståelse av problemet i stor grad er personavhengig. Det vil si at man har personer som forstår viktigheten av samarbeidet hos både politiet og barneverntjenesten. Mens motsatt kan det være utfordrende at viktigheten av samarbeidet ikke er like opplagt for alle parter. For eksempel blir det synlig gjennom forskjellige frister for henholdsvis gjennomføring av tilrettelagte avhør (3 uker) og vurdere om en bekymringsmelding skal følges opp med undersøkelse (1 uke). Informantene fra barneverntjenesten opplever at politiet bruker for lang tid og at de derfor ikke får igangsatt sitt arbeid i tide. Heltne og Steinsvåg (2011) argumenterer om at felles problemforståelse og felles mål for samarbeidet er vesentlige forutsetninger for at tverrfaglig samarbeid utfordres

altså her ved at ulikt lovverk gir ulike prioriteringer. Samtidig er dette lovverket bakgrunnen for de måloppnåelsene som henholdsvis politiet og barnevernet blir målt etter. Tidspress blir således et viktig stikkord. Spesielt er det informantene fra barneverntjenesten som opplever at det blir utfordrende fordi de får beskjed om tilrettelagt avhør kort tid i forveien, og det skaper frustrasjon fordi det blir uforutsigbart og vanskelig å planlegge.

Det at informantene mener det har blitt bedre gjennom felles erfaringer og tidligere samarbeid kan også ha med økt tillit å gjøre. Dette bekreftes av Vorland og Skjørten (2017) som viser til at økt kunnskap om og forståelse av hverandres ansvarsområder og oppgaver i disse sakene kan føre til at tilliten mellom aktørene i samarbeidet frem mot tilrettelagte avhør styrkes. Tillit har en sentral plass i litteraturen som avgjørende for samarbeid og med spesiell vekt på tillit som avgjørende for kunnskapsdeling i dette samarbeidet (Vangen & Huxham, 2009). Tillit synes å være en utfordring i tilfeller hvor politiet oppfatter det som ødeleggende at barnevernet starter undersøkelse før politiet har gjennomført tilrettelagt avhør. Ifølge Lund (2018) er et godt samarbeid avhengig av tillit som fundament. Det vil bli ekstra tydelig når samarbeidet utfordres av for eksempel tidspress og aktørene er uenige og ikke klarer å finne frem til løsninger sammen. Tillit handler også om de involverte parters vilje til å bli sårbare (Abrams et. al., sitert i Filstad, 2016) og hviler derfor på at politiet faktisk stoler på at barnevernet ikke ødelegger for etterforskningen og at barnevernet stoler på viktigheten av at tilrettelagte avhør skal gjennomføres først av hensyn til etterforskningen.

Tillit vil derfor nødvendigvis ta tid å opparbeide og tillit etableres gjennom erfaringer med kunnskapsdeling mellom partene (Filstad, 2016). Tillit viser til en gjensidig respekt som er positiv i alle former for samarbeid. Det viser til læring om hverandres roller gjennom at de er mer sammen etter at barnehusene ble etablert. Når det er mistanke om at et barn er utsatt for vold er det helt nødvendig å ha et åpent forhold til hverandre for å benytte og å utnytte hverandres ekspertise (Gamst, 2017). Aas (2014) understreker dette ved å forklare at politiet i beskjeden grad kan forebygge vold alene, men hvor samarbeid med andre problemløsere ofte er nødvendig. Kunnskapsdeling er derfor avgjørende, noe som også inkluderer retningslinjer og rutiner for at partene er tilgjengelig for hverandre for å få tilgang til hverandres kompetanse gjennom kunnskapsdeling (Filstad, 2016).

Kunnskapsdeling vil øke kjennskap til og respekt for hverandres oppgaver, noe som etterlyses som viktig for samarbeidet av informantene. Det handler om å snakke sammen, jobbe tett på og å løse arbeidsoppgaver sammen. Nødvendig tid og tilgjengelighet er dermed avgjørende for at kunnskapsdeling skal være mulig. I tillegg vil politiet og barnevernet ha typiske kunnskapsgrenser mellom de to profesjonene som Carlie sitert i (Filstad, 2016) viser til er utfordrende for kunnskapsdelingen. Carlie skiller mellom å overføre, å oversette og å transformere kunnskap gjennom kunnskapsdeling. Kunnskap overført mellom partene gjennom språk og begreper gir lite kjennskap til hverandres profesjon. Det er først ved oversettelse av kunnskap slik at den skaper mening for partene at man utnytter profesjonenes komplementære kompetanse (Willumsen, 2016). Mens det er ved transformasjon av kunnskap gjennom kunnskap at partene både skaper mening og utvikler samlet kompetanse på tvers av kunnskapsgrensene. Det vil si det som Willumsen (2016) betegner som samarbeidskompetanse. Informantene etterlyser transformasjon av kunnskap for å bryte ned kunnskapsgrensene og dermed oppnå samarbeidskompetanse i det tverrfaglige samarbeidet.

Overføring av kunnskap direkte gir ikke kunnskapsdeling på tvers av kunnskapsgrensene, men gjør at de ulike bidragene kun oppnås hver for seg og ikke samlet (Willumsen, 2016). Kunnskap må oversettes ved at den skaper mening og de involverte og videre blir transformert og dermed akseptert. Det er transformering av kunnskap gjennom kunnskapsdeling som gir felles virkelighetsoppfatning og dermed en bedre universell problemforståelse basert på denne transformerte kunnskapen. Først da vil det tverrfaglige samarbeidet utvikle felles kompetanse, heller enn at kompetansen er differensiert til å være henholdsvis politiets og barneverntjenestens kompetanse.

4.2.1 Felles forståelse av å snakke med barna

Et tema som kom opp i intervjuene var hvem som skal snakke med barnet i forkant av et tilrettelagte avhør. Barneverntjenesten fortalte at de ofte møter barnet først i en slik situasjon og at det derfor vil være naturlig at de snakker med barnet. Samtidig fremkommer det at politiet er skeptiske til at barneverntjenesten snakker med barnet først, spesielt hvis det ender med en anmeldelse og saken skal etterforskes av politiet. Informanter fra politiet forteller om

tilfeller der barneverntjenesten har snakket med barnet og beskriver dette som uheldig med tanke på etterforskningen:

”Da er ofte politiets etterforskning spolert da. Politiets jobb er å avhøre og etterforske objektivt på en helt annen måte enn barneverntjenesten” (P2).

Selvfølgelig hvis barn forteller selv må man høre etter hva de har å si og man skal ikke stoppe unger som forteller i detalj. Men barnevernansatte som går for langt inn i de samtalene, det har vi rettsavgjørelser på- at bevisverdien går ned. (P1)

Informantene fra barneverntjenesten uttrykker at de er godt kjent med at politiet ofte ikke ønsker at de skal snakke med barnet før politiet har gjennomført tilrettelagte avhør.

En av informantene i barneverntjenesten forteller at normen tidligere var at barneverntjenesten ikke skulle snakke med barnet før politiet hadde avhørt barnet. Hun beskriver at tankegangen i politiet var at hvis barnet snakker om det som er vanskelig en gang så kunne det barnet bli ”tømt” og dermed lukke seg og ikke ville snakke om det igjen. Hun forteller følgende:

Vi i barnevernet prater med veldig mange barn og vi vet jo at hvis man snakker med barn på en god måte så er det heller kanskje tvert i mot- at man kan få mer informasjon, barnet blir mer moden til å fortelle. Sånn at barn klarer å fortelle om vanskelige ting mer enn en gang, og det er ikke skadelig heller. (BVT1)

Hun legger til at dette er blitt bedre i dag og at den gjensidige respekten for hverandres oppgaver er blitt bedre. Barneverntjenesten snakker med barnet, men forteller at hvis barnet forteller veldig mye så trenger ikke barnevernet å snakke mer med barnet enn nødvendig:

”Vi snakker med barn og så går vi ikke mer ut til verks enn det vi trenger for våre vurderinger. Og så får politiet- de kan få det transkribert hvis de trenger det” (BVT1).

En annen informant fra barneverntjenesten forteller at de har flere saker der politiet mener de har gått for mye inn i saken og snakket for mye med barna i forkant av et tilrettelagt avhør. Videre forteller informanten at de også har saker der politiet har sagt at de vil at barneverntjenesten skal ta en samtale med barnet for å få mer informasjon før de ønsker å gå inn i saken selv. I noen tilfeller har de fått beskjed om at politiet ønsker at de skal gå inn i saken først mens de i ettertid får beskjed av politiet at de har stilt for mange spørsmål som kan

ødelegge bevis. Informanten beskriver at det derfor er vanskelig å vite hva politiet vil at de skal gjøre og hvor mye de skal gå inn og ikke. Han forteller videre:

”De mener vi har pratet for mye med barna og ødelagt bevis. Det at vi ikke har anmeldt til politiet før de mener det er for sent, og at barna allerede er ferdig snakket” (BVT3).

Jeg tenker ofte at politiet tror at de kan bestemme hva vi skal gjøre og hvordan det her skal foregå. Jeg tror mange her tenker det også, og i andre barneverntjenester. Vi må gjøre det vi mener er riktig i forhold til vårt fag og så anmelder vi der vi tenker det er riktig og så får politiet gjøre sin jobb. (BVT3)

Han understreker at dette naturligvis ikke skal gjøres uten et samarbeid. Han forteller at barneverntjenesten må gjøre egne vurderinger og de må gjøre vurderinger i forhold til hva de tenker er riktig og det samme må politiet gjøre:

Og så er det ikke noen som står overfor hverandre sånn lovmessig. Vi må gjøre våre vurderinger og politiet må gjøre sine vurderinger. Vi kan ikke bestemme hva politiet skal si og gjøre og ikke gjøre, og det samme tenker jeg at de ikke kan. (BVT3)

Mine funn viser at flere av informantene i politiet er skeptiske til at barneverntjenesten snakker med barn før politiet har gjennomført tilrettelagt avhør. Barnets uttalelser er viktige bevis i en straffesak og derfor gir informantene fra politiet uttrykk for at de ønsker å være de første til å snakke med barnet slik at barnet ikke ”snakker seg ferdig” med barneverntjenesten. Det at informantene fra politiet opplever at barnet har ”snakket seg ferdig” med barneverntjenesten viser seg også i Vorland og Skjørtens (2017) studier. Der er det flere av informantene fra politiet som opplever at barnevernet har snakket med det utsatte barnet før politiet kommer i posisjon til å avhøre barnet formelt. Barnevernets håndtering av enkeltsaker kan dermed påvirke politiets arbeid på en uheldig måte.

Det syntes som at informantene fra barneverntjenesten ikke nødvendigvis er enige i at deres samtaler med barn ødelegger politiets etterforskningen. En av informantene fra barneverntjenesten forklarer at hvis man snakker med barnet på en god måte kan man få mer informasjon og barnet blir mer modent til å fortelle. Dette er i tråd med Gamst (2017) som hevder at det å ha en god barnesamtale vil kunne gi barnet selvforståelse, selvinnsett og

kontakt med følelser og minner. Gode samtaler med barn kan fungere effektivt for barn i ”på-vent-situasjoner” og dersom barnet ikke har noe samtaletilbud i når de er ”på-vent” øker risikoen for akutte kriser (Gamst, 2017). Med dette ser det ut til at det er viktig at barneverntjenesten kan snakke med barnet før barnet avhøres av politiet for å unngå akutte kriser. En av informantene fra barneverntjenesten forteller at barn er i stand til å fortelle om vanskelige ting mer enn en gang og at det heller ikke er skadelig for barnet å snakke om vanskelige temaer flere ganger. Raundalen (2011) hevder at de barna som opplever at de har fått snakket om det vonde og det verste ofte opplever at de får de bedre og blir mer modent til å snakke om vanskelige opplevelser. Gamst (2017) hevder derfor at det at barn eventuelt skal avhøres av politiet senere ikke må være en grunn til å unngå å snakke med barnet.

Mine funn viser at uenigheter rundt samtaler med barnet før tilrettelagt avhør kan være en utfordring i samarbeidet. Jeg finner på den ene siden at noen av informantene i politiet ikke ønsker at barnevernet skal snakke for mye med barnet og i noen tilfeller at de ikke skal snakke med barnet i det hele tatt fordi det kan spolere etterforskningen og den eventuelle straffesaken. En av informantene fra politiet fortalte at når barneverntjenesten snakker med barnet før avhør går bevisverdien ned. På den andre siden ser vi at barneverntjenestens mandat og lovverk sier at de skal undersøke barns omsorgssituasjon. Det står også nedfelt i barnekonvensjonen at alle barn har rett til å si sin mening og å bli hørt i saker som omhandler deres liv (FNs barnekonvensjon, 1989). Barneverntjenesten kan derfor ikke fratas sin plikt og rett til å undersøke barnets situasjon og i den forbindelse ikke snakke med barn for å høre hvordan de opplever og har erfart ulike risikosituasjoner. Det bekreftes av Øverlien (2012) at i henhold til barnekonvensjonen og barnevernloven er det å snakke med barnet ikke noe barneverntjenesten kan velge bort. Barn som ønsker å fortelle om sin livssituasjon til en barnevernansatt skal ha muligheten til dette. Ifølge Vorland og Skjørten (2017) må barneverntjenesten i alle saker forsikre seg om at barnet er trygt ivaretatt. Dette er barneverntjenestens rolle og mandat. For at barneverntjenesten skal kunne forsikre seg om at barnet blir trygt ivaretatt gjennom hjelp og omsorg til rett tid som nedfelt i lovverket (Barnevernloven, 1992, § 1-1) antas det å kunne snakke med barnet å være nødvendig.

4.3 Ulike holdninger til vold og anmeldelse

Barneverntjenesten og politiets holdninger til vold og om og når det bør anmeldes varierer. Dette er vesentlig og sier noe om hvordan man tenker og forholder seg til denne typer saker, noe som kan ha stor betydning for samarbeidet. En av informantene fra politiet er klar i sin tale når det gjelder hvordan barneverntjenesten bør håndtere bekymringsmeldinger som omhandler vold mot barn. Han forteller følgende:

”Når barnevernet mottar opplysninger om et barn som er utsatt for vold så er politiet avhengig av å få den informasjonen (...) Vi trenger en anmeldelse sånn at vi kan gjøre vår jobb” (P3).

Informanten påpeker at de er avhengige av at barneverntjenesten melder fra til politiet når de har fått opplysninger om at et barn kan være utsatt for vold. En annen informant (P1) uttrykker også at saker som omhandler vold hører hjemme hos politiet og beskriver det som utfordrende når barneverntjenesten starter en undersøkelse av saken uten å involvere politiet:

Problemet er når barnevernet driver med etterforskning selv. Sånn etter den klemetsrudmodellen, så er det faktisk et ganske stort problem. De skal ikke på en måte drive å gjøre undersøkelser og konfrontere foreldrene i sånne type saker. Også ser de at det går galt, og da tar de saken til politiet. Men da er på en måte løpet kjørt. (P1)

Jeg syntes det er veldig rart da, når barn forteller at de er utsatt for vold, at noen i barnevernet kan sitte å vurdere at dette høres så bagatellmessig ut, så dette melder vi ikke til politiet og så starter de en svær undersøkelse selv og gjør egentlig litt sånn etterforskning, og så vet man jo aldri om det er en stor eller liten sak man undersøker. Det er faktisk en ganske stor utfordring. (P1)

Klemetsrudmodellen som P1 referer til er en erfaringsbasert metode for barneverntjenestens arbeid med vold i nære relasjoner (Arnesen & Diesen, 2008). Det kan syntes som at informanten er skeptisk til bruk av denne metoden og at det byr på utfordringer for politiet når barneverntjenesten selv velger å gå inn i undersøkelsen uten å involvere politiet. Det antas at informantene ønsker at barneverntjenesten skal anmelde alle forhold som omhandler vold mot barn til politiet med en gang de mottar en bekymringsmelding.

P2 beskriver at hun opplever at politiet og barneverntjenesten har ulike holdninger til vold og anmeldelse på grunn av deres ulike profesjoner og forteller om hensikten med at barneverntjenesten ringer å drøfter en bekymring med politiet:

Jeg opplever nok at vi har- vi har ulike roller men at de også har et litt annet syn på det, og det er jo derfor de drøfter med politiet og ønsker å gjøre det, for å lettere vurdere om dette er noe som bør inn i straffesporet og avdekkes igjennom etterforskning eller om det er noe de selv kan håndtere (...) men de har likevel et helt annet perspektiv og barnets beste fokus på en litt annen måte enn vi har, for vi etterforsker jo (...) vi har nok ulik holdning til hva som kan være vold og hva som kan være straffbart og hva man skal anmelde og ikke. (P2)

Det antas med dette at det er lettere å vurdere om en bekymring hører hjemme hos politiet eller barneverntjenesten hvis barneverntjenesten drøfter en bekymring anonymt med politiet. På den måten kan politiet komme med råd til barneverntjenesten om de skal anmelde eller ikke. Informanten legger til at det likevel er opptil barneverntjenesten om de skal anmelde eller ikke, men at politiet kan fortelle de hva som er straffbart og hva som er grunn til å etterforske. På den måten kan politiet være en veiledende tjeneste overfor barneverntjenesten. Selv om informanten fra politiet (P2) opplever at politiet og barneverntjenesten har ulik holdning til vold og anmeldelse, og et annet grunnlag for å gjøre sine vurderinger, nevner hun at samarbeidet påvirkes av felles drøfting og møtevirksomhet. Hun forteller følgende:

Men jeg tror det endrer seg fordi (...) vi har samarbeidet og blir sikkert påvirket av hverandres drøftinger og vurderinger vi gjør, og så er det en del som har konsultasjonsteam hvor man drøfter anonymt og da blir man kanskje litt mer inn på samme nivå enn man var før. Jeg vet ikke, men det er bare noe jeg tenker meg. (P2)

Her tolker jeg det som at informanten mener at felles drøftinger og konsultasjonsteam kan være med å bidra positivt til samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet. Det kan være med på å skape en felles problemforståelse og en forståelse for hverandres vurderinger.

Det kommer frem at informantene fra barneverntjenesten hadde ulike tilnærminger og rutiner på hvordan de forhold seg til bekymringsmeldinger hvor flere av de fortalte detaljert om prosessen fra de mottok en bekymringsmelding og til en eventuell anmeldelse. En av informantene fra barneverntjenesten forteller at i alle saker som omhandler vold mot barn skal de vurdere om forholdet må anmeldes til politiet. Det skal dokumenteres at det er vurdert og

hvis de velger å ikke anmelde skal det skrives hvorfor de ikke gjør det. Hun forteller følgende om prosedyren rundt dette:

Vi har i rutinene våre at vi skal ringe å drøfte med politiet (...) noe vi har gått litt vekk i fra. Men det handler rett og slett om at politiet sjeldent svarer- så da bruker vi mye tid på det. (BVT1)

Informanten forteller om sine erfaringer med å ringe å drøfte saker anonymt med politiet og at de bruker mye tid på å få kontakt med politiet. Her viser informanten til utfordringer ved at politiet ikke er tilgjengelig som beskrevet under felles mål og problemforståelse. Informanten beskriver at de bruker mye tid på å komme i kontakt med noen fra politiet å drøfte med, og har valgt å gå bort i fra det fordi de opplever at politiet ikke har kapasitet til å svare når de ringer.

Jeg finner likevel at barneverntjenestene har rutiner på at saker som omhandler vold mot barn skal drøftes med politiet. Erfaringene deres og hvordan dette fungerer i praksis varierte imidlertid fra barneverntjeneste til barneverntjeneste. Det viste seg også variasjoner i hvor terskelen ligger for å anmelde en bekymring til politiet:

Det er fra sak til sak og det jeg vet er at det er veldig store uenigheter innad her om hva som skal anmeldes og hva som ikke skal anmeldes. For noen mener alt skal anmeldes, uansett. Altså- er det snakk om vold og uansett hvor alvorlig det er så skal det til politiet og de skal ta seg av det. Mens andre mener jo at det ikke nødvendigvis er det beste for barnet da, og familien. (BVT2)

Her ser vi at informanten opplever at det er store uenigheter innad i barneverntjenesten på hvordan de forholder seg til om eventuelle straffbare forhold skal anmeldes til politiet. En annen informant fra barneverntjenesten (BVT3) forteller videre at det er litt ulikt hvordan de vurderer om bekymringsmeldinger som omhandler vold skal anmeldes til politiet eller om de velger å undersøke saken selv uten å involvere politiet:

”Når vi får en bekymringsmelding som handler om vold så er det litt ulikt om vi velger å jobbe ut i fra Klemetsrudmodellen eller om vi innkaller på vanlig måte” (BVT3).

Hva informanten mener med vanlig måte sier han ikke så mye om, men han forteller videre at de har noen ”light” versjoner av Klemetsrudmodellen der de har snakket med barna først uten

å informere foreldrene om det. Han nevner videre at de først tar en vurdering på innholdet i bekymringen og deretter vurderer om de skal ta saken selv eller om saken skal anmeldes til politiet. Det er først og fremst barnevernleder som tar denne beslutningen i samarbeid med avdelingsleder på undersøkelses- eller mottaksteamet. Han forklarer at de har gode rutiner på hvordan de vurderer om en bekymringsmelding skal anmeldes:

Det er nok ganske gode rutiner på det- det vurderes når vi får den meldingen, men jeg tror nok at vi tar en del mer saker enn kanskje mange andre gjør, at vi gjør jobben og ikke går rett til politiet og anmelder uten at vi går inn i det selv. (..) jeg opplever det når jeg snakker med andre barneverntjenester så opplever jeg nok at vi kanskje går inn i noe mer selv. At vi har en høyere terskel for å anmelde av og til, men det gjøres jo på en måte. Det gjøres en vurdering hver gang vi får en melding. Men ja, vi har ikke anmeldt veldig mye, vi har ikke det. (BVT3)

Vi ser at de ulike barneverntjenestene har forskjellige tilnærminger til hvordan de vurderer om et forhold skal anmeldes til politiet eller ikke. Det varierer fra sak fra til sak og innholdet i bekymringsmeldingen. De uttrykker at de har gode og innarbeidede rutiner på hvordan bekymringsmeldingene som omhandler vold mot barn følges opp og hvordan prosessen foregår fra de mottar en melding til en eventuell anmeldelse til politiet.

Barneverntjenesten har som nevnt ulike tilnærminger til hvordan de vurderer om et forhold skal anmeldes til politiet eller ikke. Likevel kommer det frem at erfaringer ved å ha drøftet med politiet i tidligere saker har kommet godt med og har dannet grunnlag for at de opplever at det kan ta en selvstendig vurdering på om et forhold skal anmeldes eller ikke:

Når vi på en måte hadde gjort dette en stund og drøftet en del ganger med politiet så begynner vi å se at de tenker mye av det samme som oss. Altså, de er stort sett enige i det vi allerede har tenkt. (BVT1)

Informanten uttrykker at de har fått nok erfaring med å drøfte med politiet og at de stort sett er enige med hva barneverntjenesten har tenkt og forteller at de derfor har begynt å slakke litt opp på det å ringe og drøfte med politiet i forkant:

”Vi ringer å drøfter etterpå hvis vi er mer bekymret etter å ha snakket med barnet”
(BVT1).

Det kan syntes som at den aktuelle barneverntjenesten har gått litt bort i fra å ringe og drøfte en anmeldelse med politiet fordi de opplever at politiet stort sett er enige i det barneverntjenesten har vurdert som den beste løsningen. En annen informant fra barneverntjenesten opplever at selv om de har en høyere terskel for å melde fra til politiet enn andre barneverntjenester han har kjennskap til, så fører likevel mange av bekymringsmeldingene de mottar til en anmeldelse. Han forteller følgende:

Det har samtidig blitt veldig mye avhør for det, fordi vi etter den første samtalen med barnet gjør en ny vurdering på om vi tenker at vi har nok til at det bør gå til politiet eller at det bør anmeldes da. Så de sakene hvor vi har anmeldt så er det ofte etter at vi har hatt den første samtalen med barnet at det blir en anmeldelse. Ikke like ofte i det vi får en melding at den blir anmeldt med en gang. (BVT3)

En annen informant fra barneverntjenesten (BVT2) har en litt annen erfaring av å ikke anmelde en bekymring til politiet og forteller at det i noen saker har vært tenkt i etterkant at forholdet burde vært anmeldt:

Det er jo i noen saker jeg vet at det har vært tenkt i etterkant at det skulle vært anmeldt, men så ser man at det kanskje har gått to måneder og tenker at da er det litt for sent og at man allerede har etablert en relasjon til både foreldre og barn som man tenker blir- det arbeidet vi gjør blir vel ødelagt av å anmelde. (BVT2)

Det kan syntes som at informantene mener at det er for sent å anmelde et forhold til politiet når barneverntjenesten har etablert en relasjon til barnet og foreldrene, i fare for at relasjonen og deres barnevernfaglige arbeid skal bli ødelagt.

Det fremkommer også variasjoner i hvor mye politiet ønsker at barneverntjenesten skal undersøke i saken på egenhånd før de anmelder forholdet til politiet. En av informantene i politiet forteller at de i flere tilfeller ønsker at barneverntjenesten undersøker saken mer i forkant før de sender en anmeldelse til politiet:

”I mange tilfeller kunne vi tenke oss at barnevernet har utredet mer i forkant av en anmeldelse. At vi må si- det her er for lite til at vi kan opprette en straffesak, kan dere utrede mer” (P3).

To av informantene i politiet er av den oppfatningen at barneverntjenesten anmelder flere saker til politiet nå enn tidligere på grunn av kritikken barneverntjenesten har fått i media de

siste årene. De begrunner det med at barnevernet er redde for å trå feil og at de derfor ønsker å involvere politiet på et tidlig tidspunkt:

Barnevernet tror jeg har vært preget av mediebildet i forhold til at det har vært en del uheldige saker der barnevernet har fått veldig stor kritikk som gjør at man melder heller flere enn for lite. Altså, de har senket terskelen sin sånn at vi får flere anmeldte forhold enn det som kanskje var tilfellet tidligere. (P3)

Det er jo ikke noen hemmelighet at barnevernet har jo fått litt kritikk i media de siste årene og vi har vel merket en økning i forhold til saker som barnevernet selv undersøker litt mer nå blir anmeldt da. Og det er jo ikke så unaturlig da, man ønsker å dekke sin rygg og vise at en gjør det beste en kan. (P4)

Informantene fra politiet (P3 og P4) antar også at økningen av anmeldelser fra barneverntjenesten til politiet henger sammen med krikken som barneverntjenesten har fått i media de siste årene. Likevel forteller P4 at barneverntjenesten og politiet har forskjellige innganger til saker som omhandler vold og at de har forskjellig syn på sakene. Han mener imidlertid at det skal være sånn med tanke på at de har forskjellige roller å fylle. Informanten legger også til at det likevel er enkeltsaker som barneverntjenesten anmelder hvor politiet mener at barnevernet kunne gjort undersøkelser selv uten at det nødvendigvis må anmeldes.

De fleste av informantene fra både politi og barnevern har en tilnærmet lik oppfatning av hvor alvorlig det er for et barn å bli utsatt for vold. Dette er ifølge Edvardsen og Mevik (2014) nødvendig for at begge partene skal kunne handle til barnets beste. Det innebærer at politi og barnevern har en felles oppfatning av hvilke konsekvenser det medfører for et barn å bli utsatt for vold, som igjen vil ha betydning for samarbeidet. Det vil naturligvis også ha stor betydning for barnet at aktørene har en felles forståelse for vold og skadeomfanget det kan medføre, slik at barnet ivaretas og beskyttes gjennom et godt samarbeid.

Jeg finner likevel at det ikke er enighet om hvor mye vold som skal til for at et forhold skal anmeldes til politiet. Det er store uenigheter innad i barneverntjenestene, der noen mener alle voldssaker skal anmeldes til politiet, mens andre mener en politianmeldelse ikke nødvendigvis er til det beste for barnet. Vorland og Skjørten (2017) viser til at

barneverntjenesten stadig møter dilemmaer i avgjørelser om og eventuelt når de skal sende en anmeldelse til politiet. Familiens tillit settes på prøve ved en politianmeldelse og det videre arbeidet med familien kan bli problematisk dersom saken henlegges. Dette bekreftes av flere av mine informanten som forteller at en anmeldelse kan skape vanskeligheter for deres videre arbeid, spesielt i saker der barneverntjenesten allerede har opparbeidet en relasjon til familien.

Det at funnene mine viser store variasjoner i politi og barneverntjenestens holdninger til vold og anmeldelse kan henge sammen med at det ikke finnes noe fasitsvar på hva som er riktig og galt å gjøre når barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding. I tillegg er ingen saker som omhandler vold like. Barneverntjenesten gjør selvstendige vurderinger på innholdet i bekymringen og de velger i enkelte tilfeller å drøfte bekymringen anonymt med politiet. Dette kan henge sammen med utøvelse av skjønn som kjennetegnes av nettopp det at det ikke finnes noe fasit på hva som er rett og galt å gjøre i forhold til om en anmeldelse skal sendes til politiet eller ikke. Ifølge Moe og Gotvassli (2017) er bruk av skjønn nødvendig i barneverntjenestens arbeid for å sikre fleksibilitet og tilpasning til individuelle behov og omstendigheter. Dette viser informantene i barneverntjenesten ved at de fortalte at de vurderer å anmelde et forhold ut i fra hva som er den beste løsningen med hensyn til det enkelte barn og den aktuelle situasjonen og dermed en vurdering basert på profesjonelt skjønn.

Det at det ikke finnes noe absolutt fasit på hva som er rett eller galt fordi det varierer fra sak til sak er nettopp årsaken til at det utøves skjønn. Dette bekreftes av Heum (2014) som hevder at skjønnet innebærer å vurdere ulike alternativer og finne ut hva som er det beste alternativet. Det handler altså om å finne løsninger eller fatte beslutninger der man ikke har klare føringer som sier hva som er rett. Reglene for skjønnsutøvelse er ikke klare og profesjonsutøverne som i denne sammenheng er politi og barneverntjenesten må derfor vurdere informasjonen de får ut i fra sin egen kunnskap og erfaring. Barneverntjenesten har i henhold til barnevernlovens bestemmelser en delegert myndighet til å fatte beslutninger på grunnlag av skjønn (NOU 2000:12). Med utgangspunkt i Heum (2014) viser mine funn at det fremkommer utøvelse av skjønn ved at barneverntjenesten i stor grad vurderer en anmeldelse fra sak til sak, ut i fra hva som er den beste løsningen for det aktuelle barnet. Bruk av skjønn forutsetter individuelle vurderinger og krever alltid refleksjon og ofte faglig veiledning fra utenforstående (NOU 2000:12).

Jeg har vist til store variasjoner i politiet og barnevernets holdninger til vold og anmeldelse. I tillegg spriker funnene mine i forskjellige retninger mellom profesjonene, men også innad i politiet og i barneverntjenesten. Dette sier noe om hvor kompleks denne formen for samarbeid er, som understrekes av Willumsen (2009). I tillegg sier det noe om hvor mye fokus man må ha på et samarbeid for å få det til å fungere når partene har så ulike ansvarsområder. Det at funnene viser at informanter fra politiet syntes det er utfordrende at barneverntjenesten velger å gå inn i undersøkelsen selv antas å være en beskrivelse av en situasjon som står i veien for å skape tillit og respekt mellom politiet og barneverntjenesten. Ifølge Glavin og Erdal (2018) vil et felles verdigrunnlag være noe av det viktigste man bør arbeide med i et tverrfaglig samarbeid. Barneverntjenesten og politiet har ulike forutsetninger og ulik yrkesbakgrunn som fører til at utgangspunktet for samarbeidet er ulikt. Det er derfor, ifølge Glavin og Erdal (2018), nødvendig å klargjøre hvilke holdninger som ligger til grunn for den enkeltes uttrykte meninger og standpunkter. Med utgangspunkt i dette viser mine funn at gjennom felles drøfting og gjennom konsultasjonsteam opplever noen av informantene at de er mer på samme nivå nå enn tidligere og at dette er viktig for å skape en forståelse for hverandres arbeidsoppgaver og vurderinger. Glavin og Erdal (2018) hevder at profesjoner som jobber sammen må lære å leve med ulikhetene og se på det positive i at man tenker forskjellig og kunne la seg inspirere av andres synspunkter. Ved å bruke ulikheter bevisst vil det bli fruktbart i et samarbeid hvor det er nettopp dette som vil være stryken. Med en vilje og evne til å ta andres perspektiv vil veien til nye erfaringer og kunnskaper være nøkkelen til utvikling av egne verdier og holdninger (Glavin & Erdal, 2018).

4.3.1 Ulike forståelser av barnets beste

Barnets beste blir lagt vekt på av barneverntjenesten og må forstås som et grunnleggende hensyn i alle faser i barnevernets arbeid. Det vil si at barneverntjenesten skal foreta en helhetlig skjønnsmessig vurdering av hva som er til barnets beste i hvert enkelt tilfelle (Kvaran, 2018). Informantene i politiet viser også at de er opptatt av barnets beste selv om de i deres arbeid også har fokus på dette med barns rettsikkerhet i forhold til voldsutsatte barn. Det at politiet og barneverntjenesten har forskjellig lovverk uttrykker flere av informantene fra barneverntjenesten som utfordrende i forhold til prinsippet om barnets beste:

Jeg syntes det er kjempe utfordrende med forskjellig lovverk for det blir veldig tydelig at vi jobber etter noe annet. Helt fra vi skal ta en avgjørelse på om vi skal anmelde eller ikke og videre utover i saken så har vi noen prinsipper som vi jobber etter og de har noen andre. (...) sånn det har vært til nå er at deres prinsipper overgår våre, og at vi må følge med det de gjør og det er jo kjempe vanskelig fordi man føler at man går akkord med det man selv mener er det beste for barnet. (...) å se at barnet ikke har det eller har det kanskje enda verre ved at vi må følge etter dem. (BVT2)

Med dette ser vi at informantene syntes det er vanskelig med forskjellige lovverk hvor de påpeker at det blir veldig tydelig i saker som omhandler vold mot barn at de jobber ut i fra ulike lovverk. Videre forteller hun:

Jeg tenker også at det er veldig personavhengig. De jeg har møtt på har vært oppriktig opptatt av at barna skal ha det bra men at de jobber etter det lovverket som de gjør da. Og med det målet som de har (...) hele situasjonen rundt kan være vanskelig for de jobber ikke etter barnets beste prinsipp sånn som vi gjør. (BVT2)

Flere av informantene i barneverntjenesten uttrykker at de ønsker å hjelpe foreldrene til å finne alternative løsninger og måter til å oppdra barnet på. Det opplever de som sin plikt. Dersom de kan avverge at volden opphører ved hjelp av egne tiltak så behøver de ikke nødvendigvis å anmelde saken til politiet. En av informantene i barneverntjenesten forteller også at politiet som oftest henlegger saker som blir anmeldt og det er ytterst få av sakene som kommer opp i rettssystemet:

”Vi vet jo at de fleste saker vi anmelder, der skjer det jo ingenting- de blir henlagt på den ene eller andre koden” (BVT1).

”Det er ikke det viktigste i barnets liv at saken blir anmeldt til politiet. Det viktigste som skjer er at volden opphører, ikke at mamma og pappa får straff liksom” (BVT1).

Likevel beskriver noen av informantene i barneverntjenesten at det er uenigheter om dette innad på kontoret og at det foregår faglige drøftinger før det besluttes om forholdet skal anmeldes til politiet eller ikke. Som tidligere beskrevet under ulike holdninger til vold og anmeldelse uttrykker informantene (BVT2) at noen på kontoret mener at alt som omhandler vold uansett alvorlighetsgrad skal videre til politiet. Andre mener at det ikke nødvendigvis er det beste for barnet og familien.

Det antas at informantene fra barneverntjenesten er enige om at straff ikke nødvendigvis er det beste for barnet og det er barnets beste som skal ligge til grunn for alle vurderingene barneverntjenesten beslutter:

Straffen er kanskje ikke alltid det viktigste for at et barn skal få det bedre. Er det best at mamma eller pappa blir satt i fengsel, eller er det best at man jobber med å gjøre dem til bedre foreldre liksom. Også i forhold til at de skal stole på oss som hjelpere da. (BVT2)

De jobber jo ut i fra det strafferettslige, vi jobber jo med det barnevernfaglige (...) vi opplever at det kan være utfordrende fordi man har et litt annet syn på ting og tang. Jeg tenker hvert fall ofte at for barnets beste så er det ikke nødvendigvis- det å anmelde til politiet ender ikke alltid med det jeg tenker blir til barnets beste. (BVT3)
”Det at foreldrene innrømmer og erkjenner vold er noe vi kan jobbe videre med” (BVT1).

I det siste tilfelle her legger informanten (BVT1) vekt på at foreldrene som har innrømmet bruk av vold og at de ønsket hjelp fra barneverntjenesten til å slutte. Her antas det at barneverntjenesten vurderer at de med egne tiltak kan avverge straffbare handlinger mot barnet å sørge for at volden opphører. Informanten fra barneverntjenesten forteller videre at det ikke er ofte at foreldrene erkjenner vold, men når de gjør det ser barnevernet på dette som en fordel. Når foreldrene erkjenner at de har slått barnet sitt er det noe barneverntjenesten kan jobbe videre med, hvor barnevernet mener det er lettere å forandre det man faktisk erkjenner har skjedd. Hun uttrykker at det ikke er foreldrene som erkjenner vold som burde straffes:

At ja, du slo ungen din. Ja, det er ikke lov. Men det er ikke de som skal ha straff. Det er jo de som benekter volden og som gjemmer volden, de som fortsetter med volden og instruerer barna sine til å skjule virkeligheten, det er de som skal straffes. (BVT1)

Her legger informanten til at det finnes skalaer av vold og at det er forskjell på å gi barnet sitt et slag eller dyppe barnet i kokende vann. Det er lettere å gjøre noe med de foreldrene som gir barnet et slag fordi de ikke har gjort leksene sine og mener derfor at det blir helt feil at de systematisk skal anmelde alle forhold som omhandler vold fordi vold ikke nødvendigvis er vold:

”Altså, jeg sier ikke at det er greit at du slår barnet ditt, men jeg sier heller ikke at du skal komme i fengsel for det hvis du faktisk slutter” (BVT1).

Informanten påpeker at hun naturligvis ikke syntes det er greit å gi barnet et slag, men mener bare at det er viktig å kunne skille mellom ulike former for vold for hvordan man skal arbeide videre. Hun utdyper det som følger:

Jeg jobber veldig mye med voldssaker i barnevernet og jeg tenker at de foreldrene som erkjenner at de har slått barnet (...) så får de veiledning og så lærer de seg nye verktøy og så gjør de noe annet. Det er jo å reparere i praksis, det er jo så mye bedre for det barnet. Mye viktigere for det barnet at det skjer enn at mamma får straff. (BVT1)

Vi ser med dette at saker som omhandler vold mot barn er kompliserte både for barneverntjenesten og politiet. De gir uttrykk for at ulik oppfatning av voldshandlinger er utfordrende for begge parter:

Syntes det er vanskelig balansegang på en måte, hva er rett og galt da. Det er rett etter loven at vi skal etterforske det, men kan resultatet gagne barnet eller er det til barnets beste liksom. Det er vanskelig. (P1)

”Det kan være vanskelig å snakke om og ja. Hele situasjonen rundt kan være vanskelig, men de jobber jo ikke etter barnets beste prinsipp sånn som vi gjør” (BVT2).

Det beste er at vi bestemmer oss sammen for hva vi skal gjøre, og noen ganger kan vi si at her tar vi ikke avhør, barneverntjenesten går inn og ser og finner ut hva som har skjedd i familien og da har de frie tøyler til å gjøre sin jobb. Men det viktigste er bare at vi blir enige om hvem som gjør hva. (P2)

Barneverntjenesten er klare på at barnets beste skal ligge til grunn for alle deres beslutninger. En av informantene (BVT2) uttrykker vanskeligheter knyttet til at politiet ikke jobber etter «barnets beste» prinsippet på samme måte som barneverntjenesten gjør. Funnene viser likevel at politiet også er opptatt av dette perspektivet. Informantene fra politiet uttrykker følgende om barnets beste:

Vi vil aldri overkjøre barnets beste vurdering fordi politiet på død og liv skal inn og etterforske. Altså- det er alltid barnets beste, hva som er best for barnet her. Så om barneverntjenesten må gå inn og politiet får en dårlig start på sin sak kanskje, så spiller ikke det noen rolle så lenge barnet blir håndtert på riktig måte. P2

Vi også skal jo ha fokus på barnets beste, og der må vi jo egentlig spille på barnevernet som har fagkompetansen som kan dette her, så vi må jo spille på barnevernet opp i mot det. (P4)

”Det er liksom barnehuset som tar seg av det mer barnefaglige sammen med barnevernet da, men barnets beste ligger hele tiden i bunnen på alle våre beslutninger” (P1).

Informanten fra barnevernvakten opplever også at politiet tar hensyn til barnets beste i saker som omhandler vold. Det tyder likevel på at tett dialog mellom barnevern og politi kan være til fordel for samarbeidet i disse sakene:

Med en gang vi nevner det og snakker om det så er det helt klart at de er enige i det altså. Selvfølgelig av og til så har de noen tanker om at dette er så alvorlig, de må pågripe, de må aksjonere, men veldig ofte vil de være i en god dialog med oss. (BVV)

Barnevernvakten opplever politiet som svært dyktige på dette området og uttrykker at politiet er ekstra varsomme og ivaretagende når det er barn i bilde:

”Jeg tror så lenge vi greier å få politiet til å huske å ringe oss, og det gjør de stort sett så vil de bli minnet på det beste for barnet da” (BVV).

Både barnevernet og politi er klare på hvor alvorlig det er for et barn å bli utsatt for vold. Det fremkommer imidlertid at forståelsen og definisjonen av hva som er vold varierer. Ifølge Edvardsen og Mevik (2014) er det viktig med en felles forståelse for vold med tanke på et samarbeid. Det er også viktig for å kunne skape en felles forståelse mellom aktørene fordi barnet er den sårbare parten som blir ivaretatt gjennom at det tverrfaglige samarbeidet fungerer på en god måte.

En av informantene fra barneverntjenesten beskriver at det finnes skalaer av vold og forklarer at vold ikke nødvendigvis er vold. Isdal (2018) definerer vold som alle handlinger rettet mot en annen person og som gjennom sine handlinger skader, smerter eller krenker. Her ser vi at informanten har en litt annen oppfatning av vold enn hva Isdal (2018) definerer som vold. Det antas med dette at det ikke er sikkert at alle har den samme vide definisjonen av vold som Isdal (2018) har. Dette forteller noe om hvorfor det er vanskelig å bli enige og skape en felles forståelse for hverandres arbeid dersom man har ulike oppfatninger av vold. Dette kan bety at ulike oppfatninger av vold og konsekvensene av vold mot barn fører til utfordringer i

samarbeidet. Flere av informantene i barneverntjenesten viser til at de ikke systematisk kan politianmelde alle forhold som omhandler vold mot barn og at en anmeldelse ikke nødvendigvis er til barnets beste. Ifølge Bunkholdt og Kvaran (2015) skal barneverntjenesten først og fremst bidra til at barnet kan bli boende i egen familie hvor hjelpen kan gis i form av råd, veiledning og hjelpetiltak. Dette understrekes av en av informantene at foreldrene som erkjenner vold er noe barneverntjenesten kan jobbe videre med og gjennom hjelpetiltak kan barneverntjenesten gjøre foreldrene bedre ved å gi de nye verktøy. Dette bekreftes også av Vorland og Skjørten (2017) som viser til at barneverntjenesten ikke politianmelder alle forhold som omhandler vold mot barn, men heller velger å prøve ut egne metoder for å bedre situasjonen før en eventuell anmeldelse. Dette er ifølge en av mine informanter å reparere i praksis. Likevel oppleves det som utfordrende med ulikt lovverk og at politiet ikke arbeider etter prinsippet om barnets beste på samme måte som barneverntjenesten gjør. s

I mine funn blir det synlig at både barnevernet og politiet er opptatt av barnets beste i saker som omhandler vold mot barn. FNs barnekonvensjon (1989) pålegger tjenester som politi og barnevern å ha barnets beste som et grunnleggende hensyn i alle handlinger og vurderinger som berører barn. En av informantene i politiet viser at de ikke vil overkjøre barnevernets beslutninger og at barnets beste skal være et grunnleggende fokus selv om det kan føre til at politiet får en dårlig start på etterforskningen. Her vil også tillit være sentralt i forhold til om man har tillit til hverandre og at man stoler på hverandre som profesjoner som handler til det beste for barnet. Ifølge Filstad (2016) handler tillit om at man stoler på hverandres kompetanse, en tillit som må være gjensidig mellom profesjonene. Den tilliten vil også kunne handle om tillit til at profesjonen må utvise profesjonelt skjønn. Til tross for ulike lovverk og tilnærminger til saker som omhandler vold vil dermed gjensidig tillit trolig føre til at barneverntjenesten og politi er tryggere på at de ulike profesjonene handler på en slik måte at det er til det beste for barnet og på en slik måte som ikke ”ødelegger” for hverandres arbeid.

4.4 Samarbeid på barnehusene

Flere av informantene fra barneverntjenesten og politiet viser til et samrådsmøte som gjennomføres i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn. På dette møtet deltar de som er involvert i saken, både fra politi, statens barnehus og barneverntjenesten. Ifølge informantene

er hensikten med dette møtet å utveksle informasjon og å legge en plan i fellesskap om hva som skal skje med barnet før og etter avhør:

”Vi utveksler informasjon og det er nyttig for begge parter” (P3).

Der det fungerer godt så er de gjerne med i planleggingen av avhøret. At vi har et samrådsmøte i forkant som barneverntjenesten gjerne kan være med på hvor man legger en plan i forkant av avhøret er nyttig. (P1)

Når beslutningen er tatt om et avhør av et barn så er det nedfelt i forskriften om tilrettelagte avhør at det skal gjennomføres et samrådsmøte i forkant. P2 forteller at samrådsmøte ofte tas på telefonen mens de i større og alvorlige saker med mye bekymring og mye historikk pleier å møtes. På dette møtet deltar også barneverntjenesten og da orienteres møtedeltakerne om hva saken gjelder og hva tanken og målet med avhøret er. Informanten understreker blant annet viktigheten med å kunne utarbeide en plan på samrådsmøte for hva som skal skje etter avhøret. Her trekkes samarbeidet med barneverntjenesten frem som betydningsfullt:

”På samrådsmøte er det rom for spørsmål og planlegging og sånn. Snakke om hva skal skje etter avhøret og hva tror vi kan skje her- ha en plan for alt da” (P2).

”Vi blir gjerne invitert inn i det samrådsmøte i forkant og på en måte legger en plan” (BVT1).

”Ved å ha et samrådsmøte er alle parter bedre rustet og forberedt til avhørsdagen” (P3).

Barneverntjenesten har ikke noen direkte rolle i avhøret som gjennomføres på barnehuset. En av informantene fra politiet (P2) forteller at barneverntjenesten har rett til å være der. Hun beskriver rollen til barneverntjenesten som en observatørrolle helt til avhøret er ferdig og partene samles til et felles ettermøte. Da er det rom for å diskutere hva som skal skje med barnet videre. P2 beskriver tilrettelagt avhør som en glimrende mulighet for barneverntjenesten til å få et kikkhull inn i saken og hvor de sparer masse ressurser hvis barnevernet benytter seg av den muligheten. P1 uttrykker også det at barneverntjenesten er med på å følge avhøret fører til at de får førstehåndsupplysninger som gjør at de kan iverksette tiltak på en god måte i etterkant. Likevel ser det ut til at barneverntjenesten ikke

alltid deltar under tilrettelagte avhør av barn og dette mener informanten fra politiet er uheldig og vanskelig for samarbeidet:

De får det jo servert på en måte. Men likevel opplever vi at barneverntjenesten ikke kan møte i avhør og det er jo ikke bra. Det blir vi bekymret for hvis de ikke prioriterer saker som politiet har valgt å ta i avhør så bør absolutt barneverntjenesten være der. (P2)

Flere av informantene fra både barneverntjenesten og politi refererte også til et felles ettermøte som gjennomføres etter at det tilrettelagte avhøret av barnet er ferdig. Her deltar en ansatt fra barnehuset sammen med de andre som har observert avhøret fra bisitterrommet på videolink. I ettermøtet drøftes det om det er behov for at barnet følges opp og ivaretas videre og hvem som har ansvar for dette (Gamst, 2017). En av informantene fra politiet forteller at de diskuterer åpent hva som skal skje videre og at barneverntjenesten blir mer aktive på ettermøtet fordi det er deres jobb å beslutte hva som skal skje med barnet etter avhøret:

På ettermøtet er det rom for å diskutere hva som skal skje med disse barna nå. Vi diskuterer hva skal vi gjøre med familien, hvordan skal man ivareta dem videre, hvordan skal dette barnet få det, og da blir det jo egentlig mest barnevernet som får den jobben. (P2)

En av informantene i barneverntjenesten uttrykker at det ofte kan være uenigheter mellom barneverntjenesten, politi og ansatte ved barnehuset om hva som skal skje videre med barnet. Dette kan være med på å gjøre samarbeidet litt vanskelig. Informanten forteller at det er barneverntjenesten sin oppgave å avgjøre dette og at det bare er de som kan ta en akuttbeslutning på at et barn ikke kan dra hjem til foreldrene sine. Hun forteller videre:

Det er kanskje litt vanskelig både for barnehuset og politiet at man sitter og hører på vanskelige ting og så blir man emosjonelt aktivert og så er det vanskelig å forstå at hjemmel i lov og at kanskje vilkårene for § 4-12, ikke er oppfylt. Og da sier de kanskje- ja, men han forteller om kjempe grov vold. Og da må vi si at dette kan ivaretas på en annen måte (...) for vi jobber jo etter minsteinngrepsprinsipp, vi kan ikke bare akutt plassere alle barn som forteller om vold. Det er i seg selv ikke nok, og ja- da blir det vanskelig. (BVT1)

Barnevernloven § 4-12 som informanten viser til innebærer vedtak om å overta omsorgen for et barn (Barnevernloven, 1992). Dersom vilkårene i henhold til denne paragrafen ikke er oppfylt så har ikke barneverntjenesten myndighet til å plassere barnet. Likevel uttrykker en av

informantene i politiet at de noen ganger skulle ønske at barneverntjenesten var litt modigere i beslutningene sine. Hun uttrykker at det ikke oppleves som helt optimalt at et barn som har fortalt om vold blir plassert tilbake hos familien samme dag. Da er plutselig barnet den store syndebukken i familien:

Selv om vi har stor respekt for lovverket deres, opplever vi at veldig mange barn blir plassert veldig fort tilbake i hjemmet. Det handler vel mer om hjemlene deres, og at tre barn forteller i avhør at de blir slått av foreldrene, kanskje ikke er alvorlig nok til en plassering. (P2)

Informanten understreker likevel viktigheten med både samrådsmøtet i forkant og ettermøtet etter at avhøret er gjennomført. Slik at de kan diskutere og utveksle informasjon om hva som skal skje videre med barnet og familien:

Jeg må vite hva barneverntjenesten tenker for hvis jeg mener at barna ikke er trygge med det barneverntjenesten gjør, det hender og da kan jeg for eksempel beslutte besøksforbud, og det har jeg gjort. (...) for at jeg skal vurdere beskyttelsestiltak i min hjemmelsbok så må jeg vite hva barneverntjenesten har tenkt og motsatt. (P2)

Informanten forteller videre at hvis politiet beslutter å pågripe begge foreldrene og vil ha de i varetekt så har jo ikke barneverntjenesten noe valg. Da må de jo plassere eller finne en omsorgsperson til barnet. For å slippe å presse hverandre inn i sånne akutt situasjoner så er det derfor veldig viktig at aktørene snakker sammen på forhånd, og på et samrådsmøte vil politiet kunne si at her vil det bli aktuelt å fengsle for eksempel far. Da vet barneverntjenesten det og kan forbedre seg på hva de skal gjøre med barnet etter avhøret. Så det at politiet og barneverntjenesten snakker sammen på forhånd uttrykker P2 som utrolig viktig for samarbeidet.

I forbindelse med tilrettelagte avhør ser det ut til at politiet og barneverntjenesten har behov for å snakke med hverandre. Flere av informantene refererer til samrådsmøter som nyttige da de kan utveksle informasjon, drøfte og utfylle hverandre. Dette bekreftes av Vorland og Skjørten (2017) der samrådsmøter fører til stort faglig utbytte og at det å være sammen i felles møter viser seg å ha en gunstig effekt på samhandlingen mellom barnevern og politi. Videre

viser utredningen fra NOU (2017:12) at det skal gjennomføres samrådsmøter i forkant av tilrettelagte avhør for å sikre kvaliteten i forberedelsene av det som skal skje på avhørsdagen. Gjensidig utveksling av informasjon mellom barnevern og politi har til hensikt å gjøre det tilrettelagte avhøret og situasjonen for barnet best mulig.

I tillegg til å delta på samrådsmøtet og ettermøtet legger politiet til rette for at barneverntjenesten får ta del i politiets avhør av barn. Det foregår i et bisitterrom ved Statens barnehus hvor barneverntjenesten og andre involverte følger avhøret via lyd og bildeoverføring. Dette er med på å gi barneverntjenesten innsyn i hvordan politiet utfører sitt arbeid. Det er også med på å gi barneverntjenesten førstehåndskunnskap til hva barnet forteller i avhør, som kan være nyttig for deres videre arbeid med barnet og familien. I tillegg kan opplysningene som fremkommer ha stor betydning for barnetjenestens vurdering av nødvendig tiltak. Dette er et godt eksempel på at det å jobbe sammen på tvers av fagarenaer og ha et åpent forhold til hverandre samt å benytte seg av hverandres ekspertise som er både viktig og nødvendig for å lykkes med et godt samarbeidet (Gamst, 2017).

I arbeid med disse sakene har både politi og barnevernet ansvar for å forebygge og iverksette tiltak. Ifølge Willumsen (2016) er det viktig for det tverrfaglige samarbeidet at de aktuelle tjenestene og de ulike formene for kompetanse fungerer sammen. Dette er viktig for å synliggjøre både grenseoppgaver og overlappinger og for å kunne dra nytte av hverandres bidrag. Dette viser informantene ved at de gjennom samrådsmøter og ettermøter deler informasjon, planlegger og diskuterer den aktuelle saken i fellesskap. Dette samsvarer med Willumsen (2016) som hevder at ved at tjenestene drar nytte av hverandres kompetanse, vil det være lettere for deltakerne å se sitt eget bidrag (kompetanse) i sammenheng med andres, og dette vil føre til at deltakerne får mer realistiske forventninger til hverandre. Dette viser noen av informantene ved at de forklarte at felles drøfting vil føre til at barneverntjenesten får innsyn i politiets tanker om saken på bakgrunn av deres kompetanse, og vice versa. Dette vil ifølge Willumsen (2016) være gode forutsetninger for å få til et dynamisk samarbeid. Ved felles drøftinger på samrådsmøter og ettermøtet vil politi og barnevern utvikle kompetanse i felles praksis og utfordrer og kombinerer kunnskap og kompetanse på nye måter. Dette skjer ifølge (Filstad, 2016; Glavin & Erdal, 2018) gjennom refleksjon, konsultasjons- og drøftingsmøter og gjennom kommunikasjon og samarbeid i felles praksis. Dette vil være med

på å gjøre aktørene mer kompetente gjennom tilgang til hverandres kunnskap som noen av informantene viser til ved at de er avhengig av å snakke sammen for å unngå å presse hverandre inn i akutte situasjoner.

5.0 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

I denne oppgaven har jeg gjennom egne empiriske studier undersøkt *hva som fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politi i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn, og hva et fungerende tverrfaglig samarbeid betyr for ivaretagelsen av barnet.*

Jeg har intervjuet totalt åtte informanter, tre i barneverntjenesten, en i barnevernvakten og fire i politiet. Informantene har formidlet informasjon om kompleksiteten i samarbeidet og hvordan de koordinere sine roller og oppgaver, og har vært åpne om de utfordringene de møter i saker hvor barn er utsatt for vold.

Barn har rett til en trygg og forutsigbar oppvekst, hvor familien i stor grad representere selve fundamentet for at de skal sosialiseres for å bli gode samfunnsborger. Således er barnets oppvekstvilkår ikke kun et privat anliggende men også et samfunnsansvar. Når foreldrene eller andre omsorgspersoner svikter å ta nødvendig del i dette ansvaret, så hviler et helt spesielt ansvar på at politiet og barneverntjenesten overtar dette ansvaret på kort eller lengre sikt. I henhold til FNs barnekonvensjonen (1989) er både barneverntjenesten og politiet forpliktet til å beskytte barn mot alle former for vold, i tillegg til at beslutningene som tas skal være til barnets beste. Det er derfor helt nødvendig at aktørene lykkes i det tverrfaglige samarbeidet for at resultatet skal bli nødvendig ivaretagelse og beskyttelse av barnet på best mulig måte. Det er dermed selve samfunnsoppdraget som henholdsvis politiet og barneverntjenesten jeg analyserer i denne oppgaven og hvor jeg avdekker noen forhold som jeg anser som helt avgjørende for et godt samarbeid i forbindelse med tilrettelagte avhør.

Mine studier viser at ulik problemforståelse og kunnskap til hva som betegnes som vold vanskeliggjør samarbeidet. Selv om dette ikke alltid er tilfellet så er det mye som tyder på at ulikt lovverk, ulike holdninger til vold og anmeldelse og uenigheter i hva som bør anmeldes

og ikke er medvirkende årsaker til at samarbeidet oppleves som spesielt utfordrende. I den grad vold begrenses til fysisk vold vil det være en straffbar handling som politiet er ansvarlig for å straffeforfølge. Men psykisk vold er et tilsvarende stort problem for et sårbart og forsvarsløs barn som trenger trygge voksne i livet sitt, men som kanskje i større grad blir begrenset til være barnevernets ansvar. Det som dermed blir synlig i mine studier er at en noe forskjellig forståelse av hva vold er og hvordan etterforskning av vold opp mot barnets beste i voldssaker resulterer i usikkerhet og en noe uavklart ansvarsfordeling mellom politi og barneverntjenesten. Her viser også informantene til at mangel på samhandlingsrutiner fører til at de to profesjonene ikke alltid er klar over egen profesjons ansvar i disse sakene.

I analysen har jeg derfor kommer frem til tre områder som er spesielt viktige å løfte frem for å svare på problemstillingen. Det første områder er behovet for tydeligere rammer og retningslinjer for hvilke saker barneverntjenesten bør anmelde til politiet og hvilke saker de selv kan følge opp. Dette vil kreve god kommunikasjon og dialog og en mer systematisk metode hvor begge parter kommer til enighet i hvilke vurderinger som legges til grunn for en anmeldelse. Det vil si en tettere dialog på forskjellige former for vold og hva som er til barnets beste og hvor det å møtes utover de konkrete sakene er blitt uttrykt som en suksessfaktor for et godt samarbeid av en av informantene i politiet. Kommunikasjonen gir bedre kunnskap om hverandre og hverandres profesjoner. Kommunikasjon vil også skape en felles forståelse for hverandres roller og ansvar, som igjen vil gi en bedre rollefordeling i samarbeidet.

Det neste området er at barneverntjenesten opplever det som vanskelig å anmelde saker til politiet av to årsaker. Barneverntjenesten forklarer at det å anmelde et forhold til politiet kan vanskeliggjøre deres videre arbeid med familien og de risikerer at relasjonen de har opparbeidet med familien blir ødelagt. En anmeldelse kan føre til at foreldrene mister tilliten til barneverntjenesten, og dermed ikke ønsker å samarbeide. I tillegg forklarer informantene at det å anmelde et forhold til politiet og at foreldrene eventuelt blir dømt og straffet ikke nødvendigvis er til barnets beste. En av informantene viser til hjelpetiltak og det å sette inn tiltak og gi foreldrene nye verktøy å jobbe med slik at volden opphører er å reparere i praksis.

Saken behøver derfor ikke nødvendigvis å anmeldes til politiet dersom barneverntjenesten kan avverge volden ved hjelp av egne tiltak.

Å avklare forventninger til hverandres rolle vil være avgjørende her slik at aktørene har større sjanse for å komme til enighet om hvem som har hvilken rolle. Barneverntjenesten og politi er to ulike profesjoner som skal samarbeide og det vil ikke alltid klare og entydige skiller mellom rollene. Jeg finner derfor at det ikke alltid klart hvem som har ansvar for hva i disse sakene. Også her blir kommunikasjon viktigere, men også avklaring av forventninger og åpenhet mellom aktørene rundt rollefordelingene som kan bidra til å fremme tverrfaglig samarbeid. Dette forutsetter tillit til hverandre. Et godt samarbeid er avhengig av tillit som grunnlag og tillit syntes å være en utfordring i tilfeller hvor politiet oppfatter det som ødeleggende at barneverntjenesten starter en undersøkelse før politiet har gjennomført tilrettelagt avhør. Dette kan tyde på manglende tillit mellom profesjonene som blir synlig fordi aktørene har ulike faglige innfallsvinkler som preger den forståelsen de har med seg inn i det tverrfaglig samarbeidet (Lund, 2018). Likevel ser det ut til at felles erfaring og tidligere samarbeid med hverandre fører til at tilliten mellom aktørene øker og at de stoler mer på hverandres profesjoner opp mot felles mål om ivaretagelse av barnet.

Et tverrfaglig samarbeid forutsetter en felles målsetting og problemforståelse. Begge parter må forstå viktigheten av samarbeidet og ha en felles forståelse for at barnet er i en spesielt sårbar situasjon. Dersom man ikke har en felles forståelse og forstår hverandres roller vil dette gå utover barnet som er avhengig av et godt fungerende samarbeid mellom aktørene. Funnene viser imidlertid at etablering av barnehusene har bidratt til at informantene opplever det tverrfaglig samarbeidet som bedre. Aktørene har vært mye sammen i forbindelse med tilrettede avhør og dermed blitt mer opplyst om hverandres roller, oppgaver og ansvarsområder. Dette bidrar til at politi og barnevern forstår hverandres roller bedre og dermed kan skape realistiske forventninger til hverandres muligheter og begrensninger i samarbeidet. Dette fører igjen til mer kunnskap og respekt for hverandres felt, ifølge noen av informantene. Gjensidig respekt for hverandre som profesjoner og evnen og viljen til å sette seg inn i hverandres situasjon antas derfor å kunne fremme samarbeidet.

Det siste området er hensikten med samrådsmøter og ettermøtet i forbindelse med tilrettelagte avhør. Det å ha formaliserte møteplasser og samarbeidsarenaer antas å være en gylden mulighet til at utveksle verdifull informasjon og gjennom disse møtene er det rom for spørsmål og diskusjon om hva som skal skje videre med barnet. Flere av informantene understreker viktigheten av disse møtene for at alle parter blir bedre rustet og forberedt til avhørsdagen, i tillegg til å gjøre situasjonen best mulig for barnet. Disse møtene er derfor et godt utgangspunkt for kunnskapsdeling ved at aktørene får tilgang til hverandres kunnskap og dermed kan øke kjennskap til og respekt for hverandres oppgaver gjennom å snakke sammen, jobbe tett på og løse oppgaver i fellesskap. Det at barneverntjenesten ikke prioriterer å møte på tilrettelagte avhør ses på som problematisk av politiet. Det syntes å være en hemmende faktor for samarbeidet da politiet legger til rette for at barneverntjenesten får direkte innsyn i politiets arbeid som kan gi barneverntjenesten førstehåndsinformasjon som igjen gjør at de kan iverksette tiltak på en god måte i etterkant. Manglende forståelse for hverandres prioriteringer kan henge sammen med manglende overføring av kunnskap på tvers av profesjonene, og at man ikke oppnår transformasjon av kunnskap på tvers av kunnskaps grensene. Jeg argumentere derfor for at på samme måte som transformasjon av kunnskap oppnås gjennom kunnskapsdeling mellom profesjonene så vil også denne kunnskapsdelingen resultere i samarbeidskompetanse. Det vil si at kunnskap som deles mellom politiet og barnevernet blir på et nivå som gir mening gjennom økt forståelse av hverandres profesjoner og tilsvarende respekt for hverandres profesjoner. Den felles kompetansen som blir et resultat av denne formen for kunnskapsdeling vil derfor kunne fremme det tverrfaglige samarbeidet.

Avsluttende refleksjon

Helt avslutningsvis vil jeg understreke at i et så komplekst samarbeid som politiet og barnevernet typisk vil representere og i så alvorlige saker som når barn blir utsatt for vold i nære relasjoner, så er det ingen oppskrift. Hvert enkelt barn må ivaretas individuelt ut fra hans eller hennes spesielle hensyn, sårbarheten og hva som er best for den enkelte barn hver eneste gang. Tverrfaglig samarbeid er derfor essensielt i disse sakene, men i forhold til barnets sårbarhet og det traumatiske det vil være for barn å være i denne situasjonen, så er samarbeidet bare et middel for at barnet skal få det best mulig. Barnet er om mulig i en ennå

mer sårbar situasjon i prosessen rundt et tilrettelagt avhør. Ingen barn like og dermed er ingen saker like og betydningen av profesjonelt skjønn blir avgjørende. Det vil ikke være noen oppskrift. Derfor er min vurdering at det er tilsvarende viktig med et tettere samarbeid mellom politiet og barnevernet. Barnehusene er en god start samtidig som det er for få barnehus i Norge. Dette bør det gjøres noe med. Tidspress og manglende tilgjengelig kan skyldes ulike prioriteringer i politiet og barnevernet noen som også kan være gjenstand for diskusjoner innad i de ulike etatene. Her er nok politisk vilje til å prioritere barn utsatt for vold også viktig å ta med slik jeg vurderer det. Mer grunnleggende betingelser er kanskje mer håndfast å reflektere over på kort sikt. Spesielt gjelder det felles mål og problemforståelse inklusive en felles definisjon på hva vold er når barnet beste er fokuset. Her vil utnyttelse av de møteplassene som allerede er etablert være viktig og hvor for eksempel barnevernet bør vurdere sin mulighet for å se på videolink eller overvære det tilrettelagte avhøret eller hvor politiet bør åpne opp for mer tilgjengelig for barnevernet ved mulige anmeldelser. Flere saker sammen og en mer bevisstgjøring på mer å bedre kunnskapsdeling er hver profesjons ansvar. Ellers vil det tverrfaglige samarbeidet bli utfordrende. Helt avslutningsvis vil jeg derfor si at samarbeidet i stor grad hviler på økt kommunikasjon og gjensidig tillit. Men hvor det alene ikke er nok for å få til en felles kompetanse mellom i samarbeidet. Det oppnås først ved transformasjon av kunnskap gjennom kunnskapsdeling for nødvendig kunnskap som skaper mening og respekt for hverandres profesjoner og hvordan aktørene kan nå et felles mål om å ivareta barnet på en best mulig måte. Først da vil partene ha nødvendig samarbeidskompetanse for et godt tverrfaglig samarbeid mellom politiet og barnevernet i saker hvor barn blir utsatt for vold i nære relasjoner. Det er også innenfor disse avsluttende temaene at behovet for mer forskning er relevant for mer kunnskap om denne problemstillingen ut over det jeg har bidratt med innenfor rammen av denne oppgaven.

Litteraturliste

- Aas, G. (2014). *Politiet og familievolden*. Oslo: Universitetsforlaget
- Arnesen, R. & Diesen, L. (2008). *Klemetsrudmodellen- en erfaringsbasert metode for barneverntjenestens arbeid med vold i nære relasjoner*. Hentet fra <https://www.bufdir.no/global/nbbf/Barnevern/Klemetsrudmodellen.pdf>
- Axelsson, S. B. & Axelsson, R. (2009). Altruisme i tverrprofesjonelt samarbeid og ledelse. I E. Willumsen (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (s. 104-115). Oslo: Universitetsforlaget.
- Barnekonvensjon (1989). FNs konvensjon om barnets rettigheter. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2014). *En god barndom varer livet ut. Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017)*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/foa/bld_overgrep_web.pdf
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021)*. (Prop.12 S. 2016-2017). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f53d8d6717d84613b9f0fc87deab516f/no/pdfs/prp201620170012000dddpdfs.pdf>
- Barnevernvakten (udatert, 10 mai 2018). Barnevernvakten. En felles portal for barnevernvaktene i Norge. Hentet fra <http://barnevernvakten.no/hva-er-barnevernvakten>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester (barnevernloven)* Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL_2
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernets arbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. (3.utg.). Sage: London
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget
- Edvardsen, O. & Mevik, K. (2014). Vold mot barn i hjemmet. Hvordan ivareta barns rettigheter? *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 12 (4), 317-334.
- Filstad, C. (2016). *Organisasjonslæring- fra kunnskap til kompetanse*. (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

- Gamst, K.M.,T., (2017). *Profesjonelle barnesamtaler. Å ta barn på alvor.* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Glavin, K. & Erdal, B. (2018). *Tverrfaglig samarbeid i praksis. Til beste for barn og unge i kommune-Norge.* Oslo: Kommuneforlaget
- Handegård, T, L. & Berg, C., R. (2018). Politiets forebyggende innsats i tverrfaglig og tverretatlig samarbeid. I B. Johannessen, & T. Skotheim. (Red), *Barn og unge i midten. Tverrfaglig og tverretatlig arbeid i barn og unges oppvekst* (s. 279-305). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Heltne, U. & Steinsvåg, P. Ø (2011). *Barn som lever med vold i familien. Grunnlag for beskyttelse og hjelp.* Oslo: Universitetsforlaget
- Heum, I. (2014). *Skjønn- perspektiver på skjønnsutøvelse i Nav.* Oslo: Gyldendal Akademisk
- Isdal, P. (2018). *Meningen med volden* (2. utg.). Oslo: Kommuneforlaget
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2015). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode.* Oslo: Abstrakt forlag.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2011-2012). *Samfunnssikkerhet.* (Meld. St. 29. 2011-2012). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/bc5cbb3720b14709a6bda1a175dc0f12/no/pdfs/stm201120120029000dddpdfs.pdf>
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2013a). *Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Det handler om å leve.* (Meld. St. 15. 2012-2013). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/1cea841363e2436b8eb91aa6b3b2d48e/no/pdfs/stm201220130015000dddpdfs.pdf>
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2013b). *Et liv uten vold. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2014-2017).* Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/97cdeb59ffd44a9f820d5992d0fab9d5/hplan-2014-2017_et-liv-uten-vold.pdf
- Kaufmann, G. & Kaufmann, A. (2015). *Psykologi i organisasjon og ledelse.* (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2017). *Det kvalitative forskningsintervju.* (3.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Kvaran, I. (2018). Barnevern og skole- samarbeid for barnets beste. I. B. Johannessen, & T. Skotheim. (Red), *Barn og unge i midten. Tverrfaglig og tverretatlig arbeid i barn og unges oppvekst* (s. 338-357). Oslo: Gyldendal Akademisk

- Lauvås, K. & Lauvås, P. (2004) *Tverrfaglig samarbeid- perspektiv og strategi* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Lund, I. (2018). Kommunikasjonens muligheter og utfordringer i samarbeid. I B. Johannessen, & T. Skotheim. (Red), *Barn og unge i midten. Tverrfaglig og tverretattlig arbeid i barn og unges oppvekst* (s. 338-357). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. (4.utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Moe, T., & Gotvassli, K, A. (2017) Barnevernledelse- skjønnsutøvelse og ansvarliggjøring. I O., J., Andersen, T, Moldenæs & H, Torsteinsen (Red) (2017). *Ledelse og skjønnsutøvelse. Analyse, intuisjon, forhandlinger*. Bergen: Fagbokforlaget
- Nordli, S. & Klausen, J, F. (2018, 11 april). Over 6000 barn ble avhørt på barnehus i fjor. *Norsk rikskringkasting [NRK Østfold]*. Hentet fra <https://www.nrk.no/ostfold/over-6000-barn-ble-avhort-pa-barnehus-i-fjor-1.14002211>
- NOU 2000:12. (2000). *Barnevernet i Norge: Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/051e391fbb3d4ef2be97a4478dd62e86/no/pd fa/nou200020000012000dddpdfa.pdf>
- NOU 2017:12. (2017). *Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd443396588483e97402ab/no/pdfs/nou201720170012000dddpdfs.pdf>
- Politiloven. (1995). *Lov om politiet*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53#KAPITTEL_2
- Raundalen, M. (2011). Vi må snakke med barna om volden. I U. Heltne & P., Ø., Steinsvåg (Red.) *Barn som lever med vold i familien. Grunnlag for beskyttelse og hjelp*.(s. 174-183). Oslo: Universitetsforlaget
- San Martín-Rodríguez, L, Beaulieu, M. D., D'Amour, D., & Ferrada- Videla, M. (2005). The determinants of successful collaboration: A review of theoretical and empirical studies. A review of theoretical and empirical studies, *Journal of Interprofessional Care*, 19:sup1, (s. 132-147). Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13561820500082677>
- Straffeloven. (2005). *Lov om straff*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>
- Straffeprosessloven. (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode.* (4.utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Vangen, S. & Huxham, C. (2009). En teoretisk forståelse av samarbeidets synergi. I E. Willumsen (Red), *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (s. 67-85). Oslo: Universitetsforlaget

Vorland, N. & Skjørten, K. (2017). *Barn i krise: Samarbeidet mellom barnevern og politi.* (Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress nr. 4/2017). Hentet fra https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/04/NKVTS_Rapport_4_2017_Barn_i_krise.pdf

Willumsen, E. (2009). *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning.* Oslo: Universitetsforlaget

Willumsen, E. (2016). Tverrprofesjonelt samarbeid i utdanning og praksis i helse- og velferdssektoren. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid - et samfunnsoppdrag* (s. 33-48). Oslo: Universitetsforlaget

Ødegård, A. (2016). Konstruksjoner av tverrprofesjonelt samarbeid. I E. Willumsen (Red), *Tverrprofesjonelt samarbeid - et samfunnsoppdrag* (s. 113-127). Oslo: Universitetsforlaget

Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet- barns strategier.* Oslo: Universitetsforlaget

Vedlegg 1: NSD, personvernombud for forskning

Vedlegg 2: Prosjektbeskrivelse

Vedlegg 3: Samtykkeskjema

Vedlegg 4: Intervjuguide politiet

Vedlegg 5: Intervjuguide barneverntjenesten/barnevernvakten

Vedlegg 1

Monica Kjørstad
Fillestredet 35
0130 OSLO

Vår dato: 17.01.2018

Vår ref: 58207 / 3 / STM

Deres dato:

Deres ref:

Forenklet vurdering fra NSD Personvernombudet for forskning

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 08.01.2018.

Meldingen gjelder prosjektet:

58207	<i>Barn som blir utsatt for vold i nære relasjoner - Hvordan i varetas de så barna av barneverntjenesten og politiet?</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Monica Kjørstad</i>
Student	<i>Helene Filstad Jakobsen</i>

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet med vedlegg, vurderer vi at prosjektet er omfattet av personopplysningsloven § 31. Personopplysningene som blir samlet inn er ikke sensitive, prosjektet er samtykkebasert og har lav personvernulempe. Prosjektet har derfor fått en forenklet vurdering. Du kan gå i gang med prosjektet. Du har selvstendig ansvar for å følge vilkårene under og sette deg inn i veiledningen i dette brevet.

Vilkår for vår vurdering

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet
- krav til informert samtykke
- at du ikke innhenter [sensitive opplysninger](#)
- veiledning i dette brevet
- Høgskolen i Oslo og Akershus sine retningslinjer for datasikkerhet

Veiledning

Krav til informert samtykke

Utvalget skal få skriftlig og/eller muntlig informasjon om prosjektet og samtykke til deltakelse.

Informasjon må minst omfatte:

- at Høgskolen i Oslo og Akershus er behandlingsansvarlig institusjon for prosjektet
- daglig ansvarlig (eventuelt student og veileder) sine kontaktopplysninger
- prosjektets formål og hva opplysningene skal brukes til

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

- hvilke opplysninger som skal innhentes og hvordan opplysningene innhentes
- når prosjektet skal avsluttes og når personopplysningene skal anonymiseres/slettes

På nettsidene våre finner du mer informasjon og en veiledende mal for [informasjonsskriv](#).

Forskningsetiske retningslinjer

Sett deg inn i [forskningsetiske retningslinjer](#).

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke [endringer](#) du må melde, samt endringsskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i [Meldingsarkivet](#).

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt

Ved prosjektslutt 14.08.2018 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av personopplysninger.

Gjelder dette ditt prosjekt?

Dersom du skal bruke databehandler

Dersom du skal bruke databehandler (ekstern transkriberingsassistent/spørreskjema/leverandør) må du inngå en databehandleravtale med vedkommende. For råd om hva databehandleravtalen bør inneholde, se [Datatilsynets veileder](#).

Hvis utvalget har taushetsplikt

Vi minner om at noen grupper (f.eks. opplærings- og helsepersonell/forvaltningsansatte) har [taushetsplikt](#). De kan derfor ikke gi deg identifiserende opplysninger om andre, med mindre de får samtykke fra den det gjelder.

Dersom du forsker på egen arbeidsplass

Vi minner om at når du [forsker på egen arbeidsplass](#) må du være bevisst din dobbeltrolle som både forsker og ansatt. Ved rekruttering er det spesielt viktig at forespørsel rettes på en slik måte at frivilligheten ved deltakelse ivaretas.

Se våre nettsider eller ta kontakt med oss dersom du har spørsmål. Vi ønsker lykke til med prosjektet!

Vennlig hilsen

Marianne Høgetveit Myhren

Vedlegg 2

Prosjektbeskrivelse for deltakelse i masterprosjekt

Bakgrunn og formål

Denne oppgaven er min avsluttende del av masterprogrammet i sosialfag, retning barnevern ved OsloMet- storbyuniversitet. Temaet for oppgaven er barn utsatt for vold i nære relasjoner. Intervjuene som gjennomføres vil handle om det tverrfaglige samarbeidet mellom politi og barnevern, og hvordan barnet ivaretas i saker som omhandler vold.

Intervjuene baserer seg på informantenes profesjonelle vurderinger, erfaringer, tanker og synspunkter.

Temaer jeg ønsker at informantene skal belyse i intervjuene er:

- Tverrfaglig samarbeid mellom politi og barnevern
- Politiet og barnevernets kjennskap til hverandre
- Ansvarsområder og lovverk
- Samtaler og avhør av barn
- Ivaretagelse av barnet/barnets beste
- Holdning til vold og anmeldelse
- Arbeidsform

Problemstillingen så langt er: Hva fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid mellom politi og barneverntjenesten i forbindelse med tilrettelagte avhør av barn?

Hva innebærer deltakelse i studien?

Intervjuet vil vare i maks 1 time, og tar sted der det passer informanten best. Så lenge det passer informanten vil intervjuet skje i løpet av ukene 6-9. Intervjuene blir tatt opp på lydbånd, så langt informanten ikke ønsker dette.

Deltakelsen er frivillig, og samtykke om å delta kan trekkes tilbake når som helst uten å måtte oppgi grunn. Deltakerne som intervjues vil bli anonymisert og alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Lydbånd slettes når materialet er transkribert og transkripsjonene slettes etter eksaminasjon (juni 2018).

Hva skjer med informasjonen om deg?

Ingen personer vil bli gjenkjent i publiseringen av oppgaven. Alle navn anonymiseres. Det er kun jeg og min veileder som vil ha tilgang til personopplysningene, men her vil det kun være snakk om navn som lagres. Dette for å forenkle det videre arbeidet med dataene.

Informasjonen vil ikke omhandle informantene privat, men deres profesjonelle syn, erfaringer, tanker og vurderinger.

Frivilling deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert selv om oppgaven ikke er levert.

Prosjektet er godkjent av og blir veiledet av Monica Kjørstad, Førsteamanuensis ved samfunnsfaglig fakultet. E post: xxx . Tlf: xxx

Studien er meldt til og godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Jeg ser frem til intervjuet, og håper på en opplysende og konstruktiv samtale. Dersom du har spørsmål i tilknytning til gjennomføring av intervjuet kan du nå meg på mobiltelefon xxx eller e-post xxx.

På forhånd, takk.

Med vennlig hilsen

Helene Filstad Jakobsen

Vedlegg 3

Samtykkeerklæring

Jeg gir mitt samtykke til å være informant i en intervjusamtale i forbindelse med Helene Filstad Jakobsens masteroppgave ved OsloMet- storbyuniversitet.

Jeg har mottatt skriftlig informasjon om undersøkelsen og ønsker å delta på intervju. Jeg er informert om at jeg til enhver tid kan trekke meg fra prosjektet og at alle innsamlede opplysninger da vil bli slettet.

Jeg er informert om at min informasjon vil bli anonymisert i den skriftlige oppgaven. Det vil si at verken mitt navn eller arbeidssted/kommunenavn skal nevnes eller kunne bli identifisert. Informasjonen vil ikke bli benyttet i noen annen sammenheng.

Jeg gir mitt samtykke til at intervjuet blir registrert med lydopptaker. Jeg har fått bekreftet at opptaket vil bli slettet når prosjektet er avsluttet.

Dato

Underskrift

Vedlegg 4

Intervjuguide Politiet

Introduksjon

- Takker for at jeg fikk komme og bruke av din tid
- Informasjon om meg selv
- Informasjon om masteroppgavens formål og underskrive på samtykkeskjema
- Praktiske opplysninger (lydopptak, sikre anonymitet)
- Målet med intervjuet

Bakgrunnsinformasjon

- Fortell om din utdanning og yrkeserfaring
- Fortell om jobben du gjør (oppgaver og ansvar)

Temaer for undersøkelsen

Barn utsatt for vold i nære relasjoner

Arbeidsform

- Kan du beskrive hvordan barn som blir utsatt for vold blir fanget opp av politiet?
- Kan du beskrive prosessen etter at politiet har fått opplysninger om at et barn er utsatt for vold?
- Kan du beskrive hvordan politiet forholder seg til anmeldelse som omhandler vold mot barn?

Ansvarsområder og lovverk

- Hva er politiets ansvar i saker som omhandler vold mot barn?
- Kan du si litt om hva som er politiets ansvar og hva som er barnevernets ansvar i samarbeidet?
 - Retningslinjer/samhandlingsrutiner

Politiet og barnevernets kjennskap til hverandre

- Kan du si litt om ditt kjennskap til barneverntjenesten?
- I hvilken grad kjenner politiet til barnevernets lovverk, ansvarsområder og arbeidsoppgaver?

- Hvilken betydning har kjennskap til hverandre som profesjoner for samarbeidet?

Samtaler og avhør av barn

- Hvordan kommuniserer politiet med barn i disse sakene?
- Hvilke erfaringer har du med at barneverntjenesten kommuniserer med barn før tilrettelagte avhør?
 - Eksempler knyttet til utfordringer

Ivaretagelse av barnet

- Hvordan blir barnet ivaretatt av politiet i disse sakene?
 - Kan du gi noen eksempler på dette?
 - Hva er de største utfordringene?
 - Hva er de enkleste utfordringene?
- Hva er politiets ansvar og hva er barnevernets ansvar i forhold til ivaretagelsen av barnet?
 - Barnets beste
 - Hvem har ansvaret for barnet?
- Hva skjer med barnet under etterforskningen/avhøret?
 - Kan du gi noen eksempler på utfordringer
 - Kan du gi noen eksempler på når det har fungert godt
- Hvordan vil du beskrive ivaretagelsen av barnet under tilrettelagte avhør?
 - Kan du gi noen eksempler

Holdning til vold og anmeldelse

- Kan du fortelle om dine holdninger til vold og anmeldelse?
- Opplevs det at politiet og barneverntjenesten har ulike holdninger til anmeldelse?
 - Kan du utdype dette
 - Gi gjerne eksempler
 - Noen eksempler knyttet til ulike holdninger
- Kan du beskrive hvordan politiet forholder seg til opplysninger/anmeldelser som omhandler vold mot barn?
 - Hvor kommer anmeldelsene fra?

- Kan du gi noen eksempler fra anmeldelse av barnevern/ ikke anmeldelse fra barnevern
- Terskelen for å anmelde
- Kan du fortelle om dine erfaringer når det gjelder barneverntjenestens drøfting av anmeldelse med politiet?
 - Rutiner på dette
 - Gi gjerne konkrete eksempler

Tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politiet

- Når starter samarbeidet mellom politi og barnevern i disse sakene?
 - gi gjerne eksempler fra en konkret sak med barnevernet
- Kan du beskrive det tverrfaglig samarbeidet mellom barnevern og politi?
 - Eksempler på utfordringer knyttet til samarbeidet
 - Eksempler på når det har fungert godt
- Hva legger du i et godt samarbeid?
- Hva er viktig for få til et tverrfaglig samarbeid?

Opplevelse av barnehusene

- Hva er dine erfaringer og opplevelser av barnehusene?
- Hvordan samarbeider politi og barneverntjenesten på barnehuset?
 - Før/under/etter tilrettelagte avhør
 - Hvem har ansvar for hva
 - Møter? Fortell om dette

Noe mer du ønsker å legge til?

- Spesielt knyttet til tverrfaglig samarbeid og ivaretagelsen av barnet i denne prosessen.

Vedlegg 5

Intervjuguide barneverntjenesten/barnevernvakten

Introduksjon

- Takker for at jeg fikk komme og bruke av din tid
- Informasjon om meg selv
- Informasjon om masteroppgavens formål og underskrive på samtykkeskjema
- Praktiske opplysninger (lydopptak, sikre anonymitet)
- Målet med intervjuet

Bakgrunnsinformasjon

- Fortell om din utdanning og yrkeserfaring
- Fortell om jobben du gjør (oppgaver og ansvar)

Temaer for undersøkelsen

Barn utsatt for vold i nære relasjoner

Arbeidsform

- Kan du beskrive hvordan barn som blir utsatt for vold blir fanget opp av barneverntjenesten?
- Kan du beskrive prosessen etter at barneverntjenesten har fått opplysninger om at et barn er utsatt for vold?
 - Arbeidsform
 - Metodikk

Ansvarsområder og lovverk

- Hva er barneverntjenestens ansvar i saker som omhandler vold mot barn?
- Kan du si litt om hva som er barnevernets ansvar og hva som er politiets ansvar i samarbeidet?
 - Retningslinjer/samhandlingsrutiner

Barnevernet og politiets kjennskap til hverandre

- Kan du si litt om ditt kjennskap til politiet?

- I hvilken grad kjenner barnevernet politiets lovverk, ansvarsområder og arbeidsoppgaver?
- Hvilken betydning har kjennskap til hverandre som profesjoner for samarbeidet?

Samtaler og avhør av barn

- Hvordan kommuniserer barneverntjenesten med barn i disse sakene?
- Hvilke erfaringer har dere med politiet når dere kommuniserer med barn før tilrettelagte avhør?
 - Eksempler knyttet til utfordringer

Ivaretagelse av barnet

- Hvordan blir barnet ivaretatt av barnevernet i disse sakene?
 - Kan du gi noen eksempler på dette?
 - Hva er de største utfordringene?
 - Hva er de enkleste utfordringene?
- Hva er barnevernets ansvar og hva er politiets ansvar i forhold til ivaretagelsen av barnet?
 - Barnets beste
 - Hvem har ansvaret for barnet?
- Hva skjer med barnet under etterforskningen/avhøret?
 - Kan du gi noen eksempler på utfordringer
 - Kan du gi noen eksempler på når det har fungert godt
- Hvordan vil du beskrive ivaretagelsen av barnet under tilrettelagte avhør?
 - Kan du gi noen eksempler

Holdning til vold og anmeldelse

- Kan du fortelle om dine holdninger til vold og anmeldelse?
- Opplevs det at barneverntjenesten og politiet har ulike holdninger til anmeldelse?
 - Kan du utdype dette
 - Gi gjerne eksempler
 - Noen eksempler knyttet til ulike holdninger
- Hvordan vurderer barneverntjenesten om et forhold skal anmeldes eller ikke?

- Gi gjerne eksempler på når dere har valgt å anmelde/ikke anmelde
- Terskelen for å anmelde
- Kan du fortelle om dine erfaringer når det gjelder drøfting av anmeldelse med politiet?
 - Rutiner på dette
 - Gi gjerne konkrete eksempler

Tverrfaglig samarbeid mellom barneverntjenesten og politiet

- Når starter samarbeidet mellom barnevern og politi i disse sakene?
 - gi gjerne eksempler fra en konkret sak med politiet
- Kan du beskrive det tverrfaglig samarbeidet mellom barnevern og politi?
 - Eksempler på utfordringer knyttet til samarbeidet
 - Eksempler på når det har fungert godt
- Hva legger du i et godt samarbeid?
- Hva er viktig for få til et tverrfaglig samarbeid?

Opplevelse av barnehusene

- Hva er dine erfaringer og opplevelser av barnehusene?
- Hvordan samarbeider barneverntjenesten og politiet på barnehuset?
 - Før/under/etter tilrettelagte avhør
 - Hvem har ansvar for hva
 - Møter? Fortell om dette

Noe mer du ønsker å legge til?

- Spesielt knyttet til tverrfaglig samarbeid og ivaretagelsen av barnet i denne prosessen.